Patrick Modiano

YIKINTI ÇİÇEKLERİ

Patrtck Modiano

YIKINTI

ÇİÇEKLERİ

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları’nda dizildi, Eko Basımevinde basıldı. (1993)

Dizgi: Serap Kılıç

Patrtck Modiano

YIKINTI

ÇİÇEKLERİ

ROMAN

Fransızcadan çeviren HÜLYA TUFAN

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.

Babıfili Caddesi No. 19 Kat 2, 34410 Cağaloğlu, İstanbul ■ Telefon: 528 61 13 Fax: 513 51 88

Özgün adı Fleurs de ruine

ISBN 975.510.427-5

Zina için Marie için Douglas için

Bir yaşlı geveze kadın Bir gri arabacı Kuyunun ipine Bakan bir eşek Bir hardal tenekesinde Zambaklar ve güller İşte böyledir Paris'e giden yol.

LAMARTINE

Kasım ayının o pazar akşamında, Abbe-de-1’ Epee Sokağındaydım. Sağır Dilsizler Enstitüsünün yüksek duvarı boyunca yürüyordum. Sol tarafta, Saiııt-Jacques-du Haut-Pas Kilisesinin çan kulesi yükseliyor. Studio des Ursulines Sinemasında film seyrettikten sonra . uğradığım, Saint-Jacques Sokağının köşesindeki bir kahve kalmış aklımda.

Kaldırımda, solmuş yapraklar. Ya da eski bir Gaffiot sözlüğünün yanmış sayfaları. Burası okulların ve manastırların bulunduğu bir mahalle. Eskilerden kalma birkaç isim anımsıyorum: Estrapade, Contrescarpe, Tournefort, Pot-de-Fer... Montag-ne-Sainte-Genevieve'deki bir liseye devam ettiğim günlerden sonra, on sekiz yaşından beri ayak basmadığım yerlerden geçerken bir tür tasa doluyordu içime. Bu mekânların, tıpkı altmışlı yılların başında benim bırakmış olduğum durumda kaldıkları ve o zamandan beri, yani yirmi beş yıldır terk edilmiş oldukları duygusuna kapılıyordum. Gay-Lussac Sokağında - hani bir zamanlar kaldırım taşlarını söküp de barikatlar kurmuş olduğumuz o sakin sokak- bir otelin kapısı tuğlayla örülmüştü, pencerelerinin çoğunda da cam yoktu. Ama tabelası hâlâ duvarda asılıydı: Geleceğin Oteli. Hangi gelecek? Yüksek Öğretmen Okulu çıkışında bu otelin küçükbir odasını tutan ve cumartesi akşamları eski okul arkadaşlarını buraya davet eden otuzlu yılların bir öğrencisinin, çoktan geçmiş olmuş geleceği mi? Studio des Ursulines’de bir film görmek için, sıra sıra binaları aşardık. Parmaklıkların ve giriş katında sinemanın bulunduğu panjurlu beyaz evin önünden geçtim. Holde ışık vardı. Val-de-Grâ-ce’a, yani Jacqueline’le birlikte, markinin onu görmesi tehlikesini azaltmak için saklanmış olduğumuz o sakin bölgeye kadar yürüyebilirdim. Pier-re-Nicole Sokağının ucunda bir otelde oturuyorduk. Jacqueline’in satmış olduğu kürk mantonun parasını yiyerek geçiniyorduk. Pazar öğleden sonraları güneş içindeki sokak. Sevigne Kolejinin karşısındaki tuğla evin taflanları. Sarmaşık, otelin balkonlarını tamamelı kaplardı. Köpek girişteki koridorda uyuklardı.

Ulm Sokağına çıktım. Sokak boştu. Kendi kendime, öğrencilerle dolu ve taşramsı bu mahallede bir pazar akşamı sokağın böylesine tenha olmasının hiç de şaşırtıcı olmadığım tekrarlamama karşın, hâlâ Paris’te olup olmadığımı düşünmemezlik edemiyordum. Önümde Pantheon’un kubbesi.

Ölümü anımsatan bu tarihi yapının dibinde, ayışığının altında yapayalnız kalma düşüncesinden ürktüm ve Lhomond Sokağına daldım. İrlandalılar Kolejinin önünde durdum. Bir çan sekiz kez çaldı. Belki de kalın ön duvarı sağ. tarafımda yükselen Sa-int-Esprit tarikatının kilisesinin çanıydı bu. Birkaç adım sonra, Estrapade Alanına vardım. Fosses-Sa-int-Jacques Sokağında 26 numarayı aradım. Karşımda, modern bir bina vardı. Eski bina belli ki, yaklaşık yirmi yıl önce yıkılmıştı.

24 Nisan 1933. Genç bir karı koca bilinmeyen nedenlerle intihar eder.

Bir gece önce, Pantheon'un yakınındaki Fos-

ses-Saint-Jacques Sokağının 26 numaralı apartmanında, Bay ve Bayan T.'nin oturduğu evde pek tuhaf şeyler olmuştur. '

Bay Urbain T., Kimya Fakültesini birincilikle bitirmiş genç bir mühendis; üç yıl önce, kendisinden bir yaş büyük, yirmi altı yaşında, uzun boylu, narin, güzel bir sarışınla, Bayan Gisele S. ile evlenmişti. Erkek de esmer, hoş bir delikanlıydı. Genç çift, geçen temmuzda, Fosses-Saint-Jacques Sokağı 26 numaradaki apartmanın giriş katında, bir daireye dönüştürdükleri atölyeye yerleşmişti.

Cumartesi akşamı, Urbain T., karısıyla birlikte dışarıda yemek yemeğe karar verdi. Evlerinden saat on dokuza doğru ayrıldılar. Gecenin ikisine doğru rastgele tanıştıkları iki çiftle birlikte geri döneceklerdi. Hiç duyulmamış biçimde gürültü yaparak, genelde son derece sakin olan bu kiracıların böylesine gürültülü davranışlarını yadırgayan komşularının uyumalarını engellediler. Eğlence, belli ki, başta öngörülmeyen bir biçim almıştı.

Sabaha karşı dört sularında konuklar gittiler. Daha sonra, tamamen sessiz geçen bir yarım saatin ardından, iki el silah sesi duyuldu. Saat dokuzda, evinden çıkan bir komşu kadın T.'lerin kapısının önünden geçiyordu. İniltiler duydu. Birdenbire gece patlayan silah seslerini anımsayan kadın, merakla kapıya vurdu. Kapı açıldı ve Gisele T. göründü. Sol göğsünün altında açıkça görünen bir yaradan kan akıyordu. Belli belirsiz mırıldandı: "Kocam! Kocam, öldü!" Birkaç dakika sonra, Komiser Magnan olay yerine geliyordu. Bir divana yatırılmış Gisele T. inliyordu. Yandaki odada

kocasının cesedi bulundu. Cesedin elinde, hâlâ sımsıkı tuttuğu bir tabanca vardı. Tam kalbine isabet eden bir kurşunla intihar etmişti.

Cesedin yanında, karalanmış bir mektup bulundu: "Karım kendini öldürdü. Sarhoştuk. Ben de kendimi öldürüyorum. Başka neden aramayın... ”

Polis soruşturmasından anlaşıldığı üzere, Urbain ve Gisele T., akşam ' yemeğinden . sonra Mont-parnasse'ta bir bara gitmişler. Geçen akşam, Ob-servatoire'ın karanlık bahçelerini arkamda bırakarak Fosses-Saint-Jacques Sokağından Dome ve Ro-tönde kahvelerinin bulunduğu kavşağa kadar yürüdüm. T.'ler de, 1933 yılında, o gece, benimle aynı güzergâhtan gitmiş olmalıydılar. Altmışlı yıllardan beri gitmekten kaçındığım bir yere geldiğim için şaşırmıştım. Tıpkı Ursulines gibi, Montparnasse semti de bana Uyuyan Güzeli anımsattı. Yirmi yaşındayken, birkaç geceliğine. Delambre Sokağındaki bir otelde kalırken de aynı izlenime kapılmıştım: Montparnasse, daha o zaman, bana, kendi kendine ayakta kalma^ mücadelesi veren ve Paris'in uzağında yavaş yavaş çürüyen bir mahalle gibi gelmişti. Yağmur yağdığında, Odessa ya da Depart Sokağında, kendimi, ahmak ıslatan altında Brötan-ya'da bir limanda sanırdım. Henüz yıkılmamış olan gardan, bu yana ta Brest ya da Lorient kentinden gelen rüzgârlar eserdi. Burada, şölen, çoktan sona ermişti. Eski Jimmy's'in tabelasının, hâlâ Huyghens Sokağında sallandığını ve bu tabeladan, açık deniz rüzgârının alıp götürdüğü birkaç harfin eksik olduğunu anımsarım.

1933'ün Nisan ayı gazetelerine göre, bu genç çift, Montparnasse'taki gececi barlardan birine ilk kez giriyordu. Akşam yemeğinde içkiyi biraz kaçır-nıişlar mıydı? Ya da, yalnızca bir geceliğine, yaşamlarının sakin akışını değiştirmek mi istemişlerdi? Bir tanık, onları, saat yirmi iki • sularında, Raspail Bulvarı 233 numarada bulunan Cafe de la Marine adlı bir diskotekte gördüğünü ısrarla belirtmişti; bir başta tan.ık, yanlarında iki kadınla, Vavin Sokağındaki Isles Kulübünde olduklarını ileri sürmüştü. Polis memurları, kuşku yaratabilecek tanıklıkları engellemek iı;in ölen çiftin resimlerini gösteriyorlardı, çünkü Urbain ve Gisele T. gibi bir sürü sarışın kız ve esmer delikanlı vardı. Birkaç gün boyunca, T.'lerin, Fosses-Saint-Jacques Sokağındaki evlerine götürdükleri iki çiftin kimliklerinin belirlenmesi için çalışıldı, ama sonra soruşturma kapandı. Gisele T., aldığı yaralar sonucu yaşamını yitirmeden önce konuşabilmişti ama anımsadığı

şeyler çok belirsizdi. Evet, Montparnasse’ta iki kadınla tanışmışlardı, haklarında hiçbir şey bilmediği iki yabancıydı bu kadınlar... Kadınlar onları, Perreux’de bir diskoteğe götürmüşlerdi, orada da iki adam kendilerine katılmıştı. Sonra hep birlikte, kırmızı asarsörlü bir eve gidilmişti.

Bu akşam, Montparnasse kulesinin yasa bürüdüğü o kasvetli mahallede, onların ayak izlerinden yürüyorum. Montparnasse kulesi, gündüzleri güneş ışığını engelliyor ve gölgesi Edgar-Quinet Bulvarıyla, çevredeki ■ sokaklara düşüyor. Beton bir duvarın altında ezilmekte olan Coupole’ü arkamda bırakıyorum. Montparnasse’ta bir zamanlar bir gece yaşamının olmasına bile inanmakta güçlük çekiyorum.

Delambre Sokağındaki o otelde, tam olarak ne zaman kaldım? 1965’e doğru, Jacqueline’le tanışmamdan sonra ve Avusturya’ya, Viyana’ya gidişimden önce.

Yanımdaki odada, yaklaşık otuz beş yaşında bir adam kalıyordu. Koridorda karşılaştığım ve sonuçta tanıştığım sarışın bir adam. Adı neydi? ,De-vez ya da Duvelz gibi bir şey.

Her zaman çok özenli giyinir ve ceketinin yakasında bir nişan taşırdı. Birçok, kez, beni, otelin hemen yanındaki bir barda, Rosebud’de birşeyler içmeye davet etmişti. Reddedemiyordum. O barı çok seviyordu.

-Burası çok sevimli...

Dişlerinin arasından çıkan bir sesle konuşuyordu. Bir iyi aile çocuğu sesiydi bu. Bana, üç yılı aşkın ‘Afrika'nın- dağları’nda bulunduğunu ve o nişanı, orada kazandığını açıklamıştı. Ama Cezayir Savaşı adamda tiksinti uyandırmıştı. Uzun süre kendine gelememişti. Yakında, Kuzeydeki bir tekstil şirketini yöneten babasının yerine geçecekti. [1]

Kısa zamanda bana gerçeği söylemediğinin farkına varmıştım: Şu, ‘tekstil şirketi’ konusunda çok kapalı konuşuyordu. Bir gün, Cezayir’e gidişinden az önce Saint-Maixent Okulunu bitirdiğini, ertesi gün ise tüm öğrenimini İngiltere’de yaptığını söyleyerek, kendisiyle çelişkiye düşüyordu. Kimi zaman da, özenli şivesi yerini işportacılara özgü bir laf kalabalığına bırakıyordu.

Şu Duvelz'in -ya da Devez- , birden karanlıkların arasından çıkıp belleğime takılması için, demek ki, o pazar akşamı Montparnasse'ta dölaş-ınam gerekiyormuş. Bir gün, Rennes Sokağında rastlaştığımızı ve bana, Saint-Placide'deki o sevimsiz kavşaktaki bir kahvede -kendi deyişiyle- bir bardak bira ikram ettiğini anımsıyorum.

Genç çiftin görüldüğü, Vavin Sokağındaki Ca-baret des İsles, Vikings'in bodrum katındaydı. Vi-kings'in İskandinav havası ve beyaz ahşap döşemeleri, bu Zenci düğün salonu tarzıyla çelişiyordu. Merdivenden inmek yeterliydi: Giriş katındaki Norveç kokteylleri ve ordövrlerinden, birdenbire Martinik Adalarının danslarına dalıveriyordunuz. T'ler o iki kadına burada mı rastlamışlardı? Bence, Raspail Bulvarında, Denfert-Rochereau'ya giderken, Cafe de la Marine'de rastlamış olmalılar. Aynı Raspail Bulvarının başlangıcında, Duvelz'in benimle Jacqueline'i götürdüğü bir apartman dairesini anımsıyorum. O gün de davetini geri çevirememiş-tim. . Neredeyse bir hafta boyunca, ikimizi, bir cumartesi akşamı, bizi tanıştırmak istediği bir kız arkadaşının evine götürmek için dayatıp durmuştu.

Kadın kapıyı açtığında, girişteki holün alacakaranlığında, yüzünü pek iyi seçemedim. Sonradan geçtiğimiz salonun, Duvelz'in, Delambre Sokağındaki küçük odasıyla karşılaştırılamayacak derecede lüks oluşu beni şaşırtmıştı. Duvelz oradaydı, Bizi tanıştırdı. Kadının adını unutmuşum: Düzgün yüzlü, esmer bir kadındı; bir yanağında, elmacık kemiği hizasında, büyük bir yara izi vardı.

Jacqueline'le ben, kanepede oturuyorduk. Kadın, Duvelz'le aynı yaşta olmalıydı, otuz beş dolayında. Bizi merakla inceliyordu.

- İkisi de ne kadar sevimli değil mi? dedi Du-velz o dişlerinin arasından çıkan tonlamayla.

Kadın gözünü dikmiş bize bakıyordu. .

- Bir şey içmek ister misiniz? diye sordu.

Bir tedirginlik vardı aramızda. Porto ikr^. etti. ' '

Duvelz içkisinden büyük bir yudum aldı.

-Rahat olun, dedi. Eski bir dostumdur...

Kadın bize bakıp utangaç utangaç gülümsedi.

-Hatta nişanlıydık. Ama o başka biriyle evlenmek zorunda kaldı, dedi Duvelz.

Kadın hiçbir tepki göstermedi. Bardağı elinde, kanepede dimdik oturuyordu.

-Kocası sık sık kent dışına çıkıyor... Bundan yararlanarak dördümüz birlikte çıkabiliriz... Ne. dersiniz?

. - Nereye çıkacağız? diye sordu Jacqueline.

-Nereye isterseniz... Hatta çık^^rnız da gerekli değil.

Duvelz omuzlarını silkiyordu.

- Burada iyiyiz ... Öyle değil mi?

Kadın, hâlâ, öyle dimdik duruyordu koltukta. Bir sigara yaktı, belki de sinirlerini yatıştırmak için. Duvelz, portosundan bir yudum daha içti. Bardağını sehpaya koydu. Ayağa kalktı ve kadına doğru gitti.

- Güzel kadın, değil mi?

İşaret parmağını, kadının yüzündeki yara izinde dolaştırdı. Sonra, bluzunun düğmelerini açtı ve göğüslerini okşamaya başladı. Kadın, hiçbir şey yapmıyordu.

-Yıllar önce, birlikte çok kötü bir araba k azası geçirdik, dedi ad^n.

Kadın ani bir hareketle adamın elini itti. Yeniden gülümsedi.

-Acıkmış olmalısınız...

Pes bir sesi ve kanımca şivesinde hafif bir bozukluk vardı.

- Sofrayı kurmama yardım eder misin dedi adama, kuru bir sesle.

-Elbette.

İkisi birlikte ayağa kalktılar.

- Soğuk birşeyler hazırladım. Sizce uygun mu? dedi kadın.

-Çok iyi, dedi Jacqueline.

Adam, kadını omzundan tutmuş salondan dışarı sürüklüyordu. Kapı aralığından kafasını uzatarak sordu:

- Şampanya sever misiniz?

O dişlerinin arasından çıkan sesi değişmişti.

-Hem de çok, dedi Jacqueline.

- Şimdi geliriz.

Birkaç dakika salonda yalnız kaldık; ayrıntıları olabildiğince iyi anımsayabilmek için, belleğimi zorluyorum. Caddeye bakan, kapı-pencereler, hava sıcak olduğu için aralıktı. Raspail Bulvarı, 19 numaradaydı ev. Yıl 1965'ti. Salonun en dibinde bir kuyruklu piyano vardı. Kanepeyle iki koltuk siyah derídendi. 3ehpa, beyaz renkli metaldendi. Adamın adı Devez ya da Duvelz gibi bir şeydi. Yanaktaki yara izi. Düğmeleri açılan bluz. Projektörün, daha doğrusu elektrik fenerinin çok keskin ışığı. Dekorun yalnızca bir tek bölümünü, tekbaşına bir an'ı aydınlatıyor. Geri kalanı tamamen karanlıkta, çünkü olayların sonrasını ve o iki kişinin aslında kimler olduğunu asla bilemeyecektik.

Salondan çıktık ve arkamızdan kapıyı bile kapamadan merdivenden indik. Geldiğimizde asansöre binmiştik, ama bu asansör Gisele T.’nin sözünü ettiği gibi kırmızı değildi.

1933 yılı Nisan ayının akşam gazetelerinden bi- . rinin ilk sayfasında, Perreux’deki bir restoran-dis-kotekte çalışan bir garsonun tanık olarak aktardıkları yer alıyor. Yazının başlığı şöyle:

GECEYİ GENÇ KİMYAGERLE KARISININ EVİNDE GEÇİREN İKİ ÇİFT ARANIYOR

Val-de-Grâce Mahallesinin karakolunda, iki olayın, da intihar olmasından dolayı her türlü hukuksal girişimin gereksiz olmasına karşın, bize genç çiftin o gece yalnızca Mont-parnasse’a değil, aynı zamanda, Marne Nehri kıyısına, Perreux'ye gittiklerini açıklıyor Zar; bir de evlerine, yalnıza iki kadını değil iki kadınla iki adamı götürdüklerini... Bu dört kişiyi bulmak için yapılan girişimler bugüne kadarsonuç vermemiş.

Yaşanan dramın öncesindeki zamana ilişkin önemli birkaç ipucu toplayabilme umuduyla Perreux'ye gittik.

Artois Rıhtımındaki bir ‘restoran-disto-tek'te, gençlerin geldiğini çok iyi anımsıyorlar.

Kendilerine hizmet eden garson, "Ona doğru geldiler, "diyor. 'Yalnızdılar. Kadın güzeldi, çok güzeldi, iyice sarışın, pek narin... Şuraya, balkonun altına oturmuşlardı. Daha sonra evlerine davet edecekleri kişilerle burada mı tanıştılar? Dikkat etmedim. Bu mev-

simde. cumartesi akşamları, çok kalabalık olur. Yalnız. sanırım pek neşeli değil gibiydiler. Ama gene de. saat on bir buçukta hesabı ödediklerini anımsıyorum."

Bu tanığın söylediklerine tümüyle inanmak biraz zordu, çünkü T.’lerin Perreux’ye tekbaşlarına ve kendi başlarına geldiklerini varsayıyordu. Oysa, genç çiftin Fosses-Saint-Jacques Sokağındaki o sakin ortamda sürdürdükleri yaşama bakıldığında, cumartesi akşamları, Marne Nehri kıyısındaki diskoteklere pek sık gittiklerisonucu çıkmıyordu. Hayır, onları o akşam,

Perreux’ye götüren, Gisele T.’nin de söylediği gibi, Montparnasse’ta rastladıkları o iki. yabancı kadındı. Bu durumda garsonun neden öyle bir ifade vermiş olduğu takılıyor insanın aklına: Onları başka birileriyle mi karıştırdı? Ama, akla daha yakın olanı, T.'lerle birlikte gördüğü o iki kadınla iki erkeği, ki bunlar büyük olasılıkla, lokantanın sürekli müşterileriydi, polisin ilgi alanından çıkarma isteğiydi. Montparnasse’ta rastladıkları iki yabancı kadın o iki adamı tanıyorlardı. Ama -deniyordu yazıda- Gisele T.’nin sözünü ettiği kırmızı asansörlü ev nerede olabilirdi acaba?

Cafe de la Marine’den çıktıklarında, T.’ler ve iki yabancı kadın belki bir .taksiye binmişlerdi. Ama olayın ertesi günü, hiçbir taksi şoförü bu dört müşteriyi Perreux’ye götürdüğünü söylememişti. Bu çiftleri Perreux’den, Fosses-Saint-Jacques Sokağına, gece saat ikide götürdüğünü söyleyen bir taksici de çıkmamıştı.

O zamanlar, Paris’ten Nogent-sur-Marne ve Perreux’ye ya Bastille’den ya da Doğu Garından gidilirdi. Bastille’den kalkan trenler, Verneuil-l’E-tang’a kadar, Vincennes hattından giderlerdi. Yerine R.E.R hızlı treni konmadan ve Bastille Garının yerine bir opera binası yapılmadan önce, altmışlı yıllarda bu hattı bilirdim.

Tren yolu, Daumesnil Caddesindeki, kemerlerinin altında kahvelerin, depoların ve dükkânların bulunduğu köprüden geçerdi. Düşlerimde, neden sık sık bu köprü boyunca yürürüm acaba? Caddedeki çınarların gölgesinde, köprü kemerlerinin altında şu tabelalar okunurdu:

Armanite Laboratuvarı Voûtes Garajı Peyremorte Corrado Casadei Notre-Dame-de-Lourdes Dispanseri Dell’Aversano La Regence, mobilya atölyesi Les Marbres français (Fransız Mermercilik)

Cafü Bosc Alligator, Ghesquiere ve Ortakları Sava-Oto Trefilerie Daumesnil Cafü Labatie La Radieuse ısıtıcıları Testas, demir dışı metallar Valadier Cafe-Tütün Bayii.

Bir akşam, Cafe Bosc’ta, Viyana’ya gidişimden az önce, masalar kaldırıma çıkarılmıştı. Gözlerimi, hemen yakında bulunan Lyon Garının ışıklarından alamıyordum.

Tren, Reuilly İstasyonunda duruyordu, sonra da Bel-Air'de. Paris'in dışına, Montempoivre Kapısından çıkıyordu. Braille Okulunun önünden geçiyor ve Saint-Mande İstasyonunda, gölün kıyısında duruyordu. Sonra Vincennes'e ve ormanın kıyısındaki Nogent-sur-Marne'a uğruyordu.

Nogent İstasyonundan sonra, Perreux'ye kadar, bir uçtan öbür uca Grande Avenue'yü yürümüş olmaları gerekirdi. Ama belki de iki adam, arabayla onları almaya gelmişti.

Bendeki izlenime göre, iki yabancı kadınla Cafe de la Marine'den çıktıklarında, kahvenin birkaç metre ötesindeki Raspail İstasyonunun merdivenlerinden inmiş olmalıydılar.

Doğu Garına kadar metro aktarmasızdır. Mul-house hattına giden trene bindiler. Bu tren, Sa-int-Denis Kanalından geçerek Paris'ten çıkarken, aşağıda Villette Mezbahası görünürdü. Tren Pan-tin'de durur, sonra Ourcq Kanalı, Noisy-le-Sec, Rosny-sous-Bois boyunca yol alırdı. Böylece Perre-ux İstasyonuna varılırdı. Onlar indiler, tren Marne Nehrinden geçen köprünün üzerinden yoluna devam etti. İki kadın, çifti, hemen yakında, Artois rıhtımındaki bir restoran-diskoteğe götürdü. O zaman, iki ad^amla birlikte, altı kişi oldular.

Köprünün dibinde başlayan Artois Rıhtımını anımsıyorum. Tam karşısında Loups Adası vardı. Bin dokuz yüz altmış dört ve bin dokuz yüz altmış beş yıllarında bu adaya giderdim: Kendisine bir müzik kutusu ve birkaç eski kitap satmış olduğum Claude Bernard adlı biri, arkadaşım Jacqueline'le beni, birkaç kez evine davet etmişti. Çıkma pencereli, verandalı bir tür villada oturuyordu. Bir gün öğleden sonra, yeni bir fotoğraf makinesini denemek için verandalardan birinde bizim resmimizi çekti. Ve bir saniye' sonra renkli fotoğrafımızı Uzattı: Polaroid fotoğrafı, ilk kez orada gördüm.

Bu Claude Bernard kırk yaşlarındaydı, antikacılık işleriyle ilgilenirdi: Depoları, Saint-Ouen'daki bitpazarında bir sergisi, hatta Clichy Caddesinde, kendisiyle tanışmış olduğum, elden düşme kitap satan bir dükkanı vardı. Akşam yemeğini yedikten sonra, Jacqueline'le beni, gri bir Jaguar'la, Paris'e bırakırdı. Birkaç yıl sonra, tamamen izini yitirdim. Bitpazarındaki sergisi ve Clichy Caddesindeki kitapçısı kapanmıştı. Loups Adasındaki evinin telefonu da "aradığınız abonenin numarası değişmiştir" diyordu.. '

Loups Adasından dolayı onu düşündüm. Gazetelerin ‘trajik filem’ olarak adlandırdıkları olaya ilişkin yazılardan birinde, polisin, T.’lerle iki kadının, Artois Rıhtımındaki restoranda rastladıkları adamlardan birinin kimliğini tespit etmiş olduğu ima ediliyordu: Bu adam, Perreux’de oturuyordu.-

Bence, Loups Adasında oturuyor olmalıydı. Ayrıca, garsonun kuşkulu ifadesinden dolayı, T.’lerle öter ki iki çiftin, o gece gerçekten de Artois Rıhtımındaki diskoteğe gidip gitmediklerinden emin değilim.' Bana kalırsa, yabancı adamlardan biri onları Loups Adasına götürmüştü, çünkü kırmızı asansörlü ev oradaydı.

Şu anda, o mekânı, kafamın içinde yeniden kurmaya çalışıyorum, ama Claude Bernard’ı görmeye gittiğim dönemde, böyle bir şey yapacağım aklıma bile gelmezdi. Claude Bernard o çıkma pencereler ve verandalarla dolu büyük villaya taşınalı çok olmuyordu. Bahçenin dibinde tahtadan bir kulübe vardı.

Evin ondan önceki sahibi kimdi? Jacques Henley adında birisi mi? Henley’in fotoğrafı, eski sinema kataloglarında boy gösterirdi, altında da: ‘Hiç şivesiz İngilizce ve Almanca konuşur’ yazardı. Yüzü tipik bir İngilize benzerdi: Sarı bir bıyık, çok açık renk gözler. Bu kataloglarda adresi: Jacques Henley, ‘Les Raquettes’ Loups Adası, Nogent-sur-Marne (Seine), Tremblay 12.00 olarak belirtilirdi. Ama o telefon numarası, telefon rehberinde E.J.Dothee adlı bir aboneye kayıtlı görünüyordu. Eskiden adada oturanlar arasından bulabildiklerim şunlar:

Willame H.   Tremblay 33.44

Magnant L.   Tremblay 22.65

Dothee, nam-ı diğer Henley ve bu iki kişi, adanın Nogent-sur-Marne’a bağlı bölümünde oturuyorlardı. Aşağıda belirttiklerim ise, Perreux’ye bağlı doğu kesiminde oturanlardı:

Hevelle   Tremblay 11.97

Verchere E.L, Loups Adası (Mayıs-Ekim arası) Tremblay 09.25 Kisseloff P.
Tremblay 09.25

Korsak(de)   Tremblay 27.19

Ryan (Jean E.) La Pergola, Loups Adası, Tremblay 06.69 Su Sporlarını Özendirme Derneği (Tremblay 00.08) Nogent-sur-Marne bölümündeydi. Claude Bernard'ın evinin, Perreux'ye bağlı doğu kesiminde olduğunu sanıyorum. Sonuçta Loups Adası, iki ülke, yani Haiti'yle Dominik Cumhuriyeti arasında bölünmüş o Antil Adasını andırıyordu, aradaki fark bağımsızlığını kazanmamış olmasıydı, çünkü hâlâ Nogent ve Perreux'nün yönetimi altındaydı. Tren köprüsü bu adanın üzerinden geçiyor ve iki bölge arasındaki sınırı oluşturuyordu.

Kıyı boyunca uzanan ağaç kümeleri Claude Bernard'ın evini gizliyordu. Bizi, Artois Rıhtımından, sandalla almaya gelirdi. Kendi haline terk edilmiş bahçe beyaz bir çitle çevriliydi. Giriş katında verandaya açılan büyük oda salon olarak kullanılıyordu: Bir kanepe, iki deri koltuk, bir sehpa ve tuğladan bir şömine vardı. Claude Bernard bu evde hep yalnız olur ve kamp yapıyormuş izlenimi verirdi. Bizi yemeğe çağırdığında, yemekleri kendisi hazırlardı. Bana artık Paris'te oturmak istemediğini ve uyuyabilmek için, kır havasına ve suyun yakınında olmaya gereksindiğini söylemişti.

Perreux'de ve Loups Adasında kır yaşamına özgü hiçbir iz kaldığını sanmıyorum. Herhalde Claude Bernard'ın evi de yıkılmıştır. Kıyı boyunca

uzanan ağaçlar tamken yok olmuş.

Clichiy'deki kitapçı dükkânında ilk tanıştığımız ve benim kendisine önerdiğim Balzac'ın yirmi . ciltlik külliyatını -Veuve Houssiaux yayınlarından çıkan - 3000. franka aldığı gün, edebiyattan söz etmiştik. Bana en sevdiği yazarın Bouffon olduğunu söylemişti.

Evinde gözüme çarpan kitaplar da, salondaki tuğla şöminenin üzerindeki koyu yeşil deri ciltli Bouffon'lar olmuştu. Gerçi, Loups Adasındaki o ev biraz tuhafıma giderdi, Claude Bernard'ın da antikacılığından biraz işkillenirdim, ama^ benimie çoğu ' zaman sinemadan ya da edebiyattan söz ederdi, bana karşı sempati duymasının nedeni de buydu.

Salon duvarlarındaki çok ağır tahta lambrileri, demir eşyaları, ama özellikle de - aslında artık çalışmayan - kapitone kırmızı kadife kaplı asansörü

anımsıyorum. Claude Bernard bir gün bize gülerek, bu asansörü, evin eski sahibinin, sırf birinci kattaki yatak odasına çıkmak için yaptırmış olduğunu söylemişti. ,

T.’lerin, öteki iki çiftle birlikte Perreux'ye geldikleri 1933’ün o nisan akşamına ait tek ipucu bu kırmızı asansördü. Daha sonra, Fosses-Saint-Jacqu-es Sokağındaki sakin mahallelerine dönmüşlerdi, ama bunun artık hiçbir önemi yoktu. Artık çok geçti. Yazgıları Perreux’de ve Loups Adasındaki evde belirlenmişti.

O zamanlar, ne gazetelerin ‘trajik âlem' diye adlandırdıkları olaylar, ne de Claude Bernard’ın salonunun dibindeki bize göstermiş olduğu kırmızı kadife asansörün rolüyle pek ilgilenmiyordum. Lo-ups Adası ve çevresi, bizim için, herhangi bir banliyöydü. Tren istasyonundan, Claude Bernard’ın bizi, sandalında beklediği Artois Rıhtımına kadar, ona satmış olduğum Balzac’ların eski müzik kutusunun parasıyla yakında yolculuğa çıkacağımızı düşünürdüm. Kısa zaman sonra ben ve Jacqueline, Marne’ın ve Perreux’nün uzağında, yirmi yaşımı dolduracağım, Viyana’da olacaktık.

Sol Yaka’da biraz daha oyalanmak istiyorum,-çünkü ben bir Saint-Germain-des-Pres çocuğuyum. Pont-de-Lodi’deki devlet okuluna, Rue de l’Abbaye’deki Papaz Pachaud’nun din derslerine devam eder ve Furstenberg Alanına uğrardım. Ama o zamandan beri, artık tanımaz olduğum eski köyüme gitmemeye çalışıyorum. Bu akşam Odeon Kavşağı da çiseleyen yağmur altındaki Brötanya Limanına benzeyen Montparnasse kadar hüzünlü geliyor, bana.

Saint-Germain-des-Pres’deki son anılarımdan biri 18 Ocak 1960 pazartesi gününe ait. On dört buçuk yaşındaydım ve okuldan kaçmıştım. Villacoub-lay’deki uçak hangarları boyunca giderek Cro-ix-de-Berny’ye değin yürümüştüm. Sonra, Porte Orleans Kapısına kadar bir otobüse, oradan da metroya binmiş, Saint-Germain-des-Pres’de inmiştim.' Bonaparte Sokağının vcunda, sokakla rıhtım arasında, köşedeki bütün bayii-kahveye, girmiştim.

Adı Malafosse’un Yeri, ya da en azından babam öyle söylerdi. Öğle yemeğinden sonra arkadaşlarıyla birlikte bürosunda buluşurduk, bana: .

- Git Malafosse'un Yerinden Partagas al, derdi.

O gün öğleden sonra, annemin tanıdığı ve hep o mahallede dolaşan bir grup kahvenin tezgahında toplanmıştı. İçlerinde, kısa sarı saçlı ve menekşe gözlü Danimarkalı güzel bir kadın da vardı. Yumuşak ve çocuksu şivesiyle çelişen argo sözcükler kullanırdı. Çoğu zaman da, modası geçmiş,. eskimiş bir argo. Beni görünce:

-Burada ne halt ediyorsun bakalım küçük ahbap? dedi. .

Sonra avucuyla tezgâha vurdu ve:

- Küçük ahbap için bir viski... dedi.

Cafe Cluny’nin üst katındaki bilardocuları görür gibiyim. Ocak ayında, bir cumartesi öğleden sonra, Churchill’in cenazesinin kalktığı gün ben de oradaydım. Saint-Michel Bulvarındaki tüm kahvelerin yeniden elden geçmesi 1966’dadır. Sonra bunlardan birkaçı, bu son yıllarda, Mc Donald’s oluverdiler. Tıpkı at yarışı oynayanların buluştuğu ve koşu sonuçlarını yazan makinenin cızırtısının duyulduğu Mahieu gibi. ■

Altnuşlı yılların sonuna kadar bu semt tamamen kendine özgüydü. Mayıs 1968 olayları, burada sahnelenmelerine karşın aradan çeyrek yüzyıl geçtikten sonra, neredeyse Paris’in Almanlardan kurtuluşu zamanındaki kadar uzak görünen, siyah-be-yaz haber fotoğrafları dışında hiçbir şey bırakmadı ardında.

Saint-Michel Alanı, bu pazar akşamı, aralık ayına özgü bir sise boğulmuş ve aklıma birden, bir sokağın imgesi geliveriyor; bu, Quartier Latin’in, sık sık düşlerime giren ender -hatta, sanırım tek-. sokağı. Sonunda hangi sokak olduğunu çıkarabildim. Bulvara doğru hafif bir eğimle iniyor sokak. Ve

düşün gerçeğe bulaşması sonucu bu, Cujas Sokağını ben hep, altmışlı yılların kıpırtısız ışığı, o dönemin iki filmiyle, *Lola* ve *Adieu Philippine'le* özdeşleştirdiğim o tatlı ve saydam bir ışıkla yaşayacak.

Sokağın aşağısına doğru, bir. otelin giriş katında bir sinema vardı, Studio Cujas. Temmuz ayında, bir öğleden sonra, yapacak başka işim olmadığından o sinema salonunun serinliğine ve karanlığına atmıştım kendimi. Ve tek seyirci bendim.

[3]3/3

Yıkıntı Çiçekleri

Biraz daha yukarıda, Montagne Sainte-Genevi-eve'de -o zamanki deyişle- Yeni Dalga filmlerde oynayan bir kız arkadaşımla buluşurdum.

Dün, öğleden sonra, Luxembourg bahçesinin parmaklıklarının önünde, yıpranmış şetlant bir kazak giymiş ve siyah saçlarıyla, karga burnu bana birisini anımsatan bir adam görünce, o kız arkadaşımı düşündüm. Tabii ya, bu adamı, kız arkadaşımın bana randevu verdiği o kahvede görürdüm sık sık. Herhalde özel bir.okulda felsefe Öğretmenliği yaptığından olsa gerek, 'filozof lakabıyla anılan Fran-çois adlı biri.

O beni tanımadı. Elinde bir kitap vardı ve bir öğrenci eskisi havasındaydı. Rastlantı sonucu bu mahalleye, çeyrek yüzyıl sonra yeniden geliyor ve karşımda hiç değişmemiş, altmışlı yıllara ömür boyu sadık kalacak bu adamı buluyordum. Konuşabilirdim onunla, ama son karşılaşmalarımızdan bu yana geçen zaman, onu, tıpkı uzak bir adanın kumsalında bıraktığım biri gibi ulaşılmaz kılmıştı. Ben, çoktan engine açılmıştım artık.

Onu bugün, parkın öbür tarafında, yanında sarışın genç bir kızla tekrar gördüm. Eski Luxembo-urg Garının yerini alan RER İstasyonunun girişinde kızla bir süre konuştu. Sonra kız, merdivenlerden inerek adamı yalnız bıraktı.

Saint-Michel Bulvarının kaldırımlarında, Port-Royal yönüne hızlı adımlarla ilerliyordu. Elinde hâlâ kitabı vardı. Gözlerimi şetlant kazağına dikerek onu

izlemeye ■ çalıştım, ama kazağın oluşturduğu yeşil leke, Abbe-de-l’Epee Sokağının hizasında gözden yitti.

Parkın içinden geçtim. Bir hayalete rastladığımdan mı, yoksa yüzyıllardır geçmemiş olduğum parkın yollarından mı bilmem, ama ikindi vaktinin ışığında yılların birbirine karıştığı ve zamanın saydamlaştığı izlenimine kapıldım. Bir gün, o sinemayla uğraşan kız arkadaşıma, üstü açık arabasıyla, Montagne-Sainte-Genevieve’den, Saint-Mauri-ce stüdyolarına değin eşlik etmiştim. Paris çıkışında, rıhtım boyunca ilerliyorduk ve çınarlar, ■ yapraktan bir kubbe oluşturuyorlardı. 1963 ya da 1964 baharıydı.

Kaldırımlarda ç^ura dönüşen kar, Thermes de Cluny’nin parmaklıklarının önünde kaçak işportacılar, çıplak ağaçlar, belleğimde anısı kalmış olan tüm bu gri-kara tonları, bana Violette Nozieres’i anımsatıyor. Violette Nozieres randevularını Sor-bonne’un yakınındaki Victor-Cousin Sokağında bir otelde ve Saint-Michel Bulvarındaki Palais du Ca-fe’de veriyordu.

Violette solgun yüzlü, esmer bir kızdı ve o dönemin gazeteleri onu zehirlibir çiçeğe benzeterek ‘zehirli kız’ diye adlandırıyorlardı. Aşırı dar ceketli ve bağa gözlüklü sahte öğrencilerle Palais du ■ Ca-fe’de tanışıyor, onları bir mira^sa)rnnacağına inandırıyor ve olağanüstü şeyler vaat ediyordu: Geziler, Bugatti’ler.,.

Bulvarda, kuşkusuz, Fosses-Saint-Jacques Sokağındaki küçük daireye yerleşmekte olan T.’lere de rastlamış olmalıydı.

Palais du Cafd’nin biraz aşağısında ve karşı kaldırımda, yirmi yaşında bir kız, Sylviane, Cluny’nin birinci katında ■ bilardo partilerine katılıyordu. Violette gibi esmer ve solgun değil, kızıl kestane saçlı ve ‘İrlandalılara özgü’ bir teni vardı. Latin mahallesinin gri havasında çok kalmayacak, yakında Fau-bourg Montmartre’daki Fantasio’da ve Capucines Bulvarındaki bilardo salonunda görülmeye başlayacaktı. Daha sonra da, kendisine koruyucular bulacağı, Michodiere Sokağındaki Cercle Hauss-mann’ın müdavimi olacaktı. Hediyeler, takılar, kolay yaşam, NeuiUy’de at yarışları... Alma..ı işgali sırasında, serveti bulunmayan, imparatorluk döneminin Marki unvanına sahip bir hayranıyla evlenecekti... Serbest bölgede, Cöte d’Azur’de uzun sürelerle kalacak ve Monaco Deniz Banyoları Şirketinin başkanları hayranları arasında yer alacaktı. Sonra, işgal

altındaki bölgeye dönüş... Oldukça garip koşullarda Eddy Pagnon diye biriyle ■ tanışma... Ama 1933 baharında, henüz, Seine-et-Marne'da, Chelles'deki annesinde oturuyor ve Paris'e, kendisini Doğu Garına ulaştıran Meaux treniyle geliyordu. Soruşturmayı yürütenlerin aldıkları bir ifadeye göre, T. çiftini Perreux'ye götüren kadınlardan biri kızıl kestane saçlıydı ve yirmisinden fazla göstermiyordu. Doğu banliyösünde oturuyordu. Ama, acaba adı Sylviane mıydı?

Sylviane, on bir yıl sonra, 1944 baharında, Aus-terlitz Rıhtımındaki küçük bir otel odasında görülüyor. Mayıstan beri, Bordeaux'dan Paris'? kaçak şarap getiren Eddy Pagnon'u bekliyor. Adam, Pa-ris-Bordeaux yolculuğuna çıkacağı akşamlar, kamyonu otelin karşı kaldırımına, iki sıra çınar ağacı. :pın gölgesine bırakıyor. Odada Sylviane'la buluşuyor. Yakında karartma başlayacak. Bercy Köprüsü üzerinden geçen metronun uzak uğultusu arada bir sessizliği bozuyor. Odaya giden koridorun penceresinden,, günbatımında Austerlitz Garındaki tren raylarını görmek olası, raylar bomboş, insan bu istasyonun terk edilmiş olduğu kuşkusuna kapılıyor.

Ak^şam yemeğini aşağıda, kahvede yiyorlar. Kapı ve pencerelerin perdeleri, karartmadan dolayı, kapalı. Tek müşteri onlar. Kendilerine karaborsa bir yemek veriliyor ve tezgahın ardında telefonla konuşan otel patronu gidip masalarına oturuyor. Pagnon, Bordeaux-Paris arası nakliyatı, yakındaki Şarap Halinde, Saint-Bernard Rıhtımında bir deposu olan bu adamın hesabına yapıyor. Yemekten sonra, otel patronu Pagnon'a son talimatlarını veriyor. Kadın, adamı Austerlitz Rıhtımına, kamyona kadar geçiriyor. Motor uzun süre homurdanıyor, sonra kamyon karanlıkta yitiyor. Bunun üzerine kadın otele dönüp dağınık yatağa uzanıyor. Bakır parmaklıklı bir karyola. Duvarlar, pembe çiçekli eskimiş bir duvar kâğıdıyla kaplı. Bir avize. İyice gençken, annesinin küçücük bahçeli evine dönmeyip de geceyi dışarıda geçirdiği zamanlar görmüştü böyle otel odalarını.

Adamı ertesi akşama kadar bekleyecek. Adam kamyonu, yükünü boşaltmaları için şarap halindeki depoya götürecek ve Saint-Bernard Rıhtımından otele yürüyerek dönecek. Bu'. tahtakurulu otel odasında, kadın, yirmi yaşlarının dekorunu buluyor. Bendeyse bir çocukluk anısı uyanıyor: Babamın bürosundaki deri koltuklardan birine yığılmış şişman Luc;en F. Onların, o kızıl kestane saçlı Syl-viane'dan söz ettiklerini duymuştum bir

gün. Kadını, şişman Lucien mi bab^a, yoksa babam mı ona tanıştırmıştı? Babam bana bir sır olarak, otuzlu yılların başlarında, Violette Noziere ve Sylviane'la aynı dönem ve aynı yaşta, Latin ^nıahallesinin müdavimlerinden olduğunu söylemişti, Sylviane'la belki de, Cafe de Cluny'nin bilardo salonunda tanışmış-

tı. .

Austerlitz Rıhtımında biraz ileride, Bercy Köprüsüne doğru, Magasins generaux de Paris hfilâ duruyor mu acaba? 1943 kışında, bab^, Drancy Kampının bu yan kuruluşunda gözaltına alınmıştı. Bir akşam, biri gelip onu kurtardı: O zamanlar, daha sonraları Laurisson Sokağı çetesi diye adlandırılacak olan grubun üyesi Eddy Pagnon muydu bu kurtarıcı? Birçok rastlantı böyle düşünmeme neden oluyor: Sylviane, şişman Lucien... Pagnon'un savaş öncesinde çalıştığı garajı bulmaya çalıştım, edindiğim yeni bilgelere göre: Pagnon, 1941'de, bir pardösü karaborsasında kendilerini solladığı gerekçesiyle Almanlar tarafından tutuklanmış. Sante'de ' tutuklu kalmış. 'Henri' lakaplı Chamberlin tarafından kurtarılmış ve Lauriston Sokağında onun hizmetine girmiş. Paris'in kurtuluşundan üç ay önce Lauriston Sokağı çetesinden ayrılır. Metresi, A. Markiziyle birlikte Barbizon'a çekilir. Bir yarış atı ve otomobili vardır. BORDEAUX ŞARAPLARINI PARİS'E TAŞIYAN BİR. ^KAMYONDA ŞOFÖR O^LARAKİŞ BULUR.

Magasins Generaux'nun çıkışında, babamın t^ karartma saatinde hangi yoldan gitmiş olacağını bulmaya çalışıyorum. Sağ salim kurtuluş olduğu için sersemlemiş olmalıydı.

Sol Yakadaki mahalleler içinde, Bercy Köprüsünden Botanik Bahçesine uzanan bölüm benim için en karanlık bölgedir. Gece vakti Austerlitz Garına varırsınız. Burada gece vakti iki tür koku yayılır ortalığa, şarap ve kömür kokusu. Tren istasyonunu ve Seme Nehri boyunca uzanan 'Austerlitz

Rıhtımı dükkfuıları' diye adlandırılan o karanlık' kitleleri arkamda bırakıyorum. Arabanın farları ya da elinizdeki fener, önünüzdeki Saint-Bernard Rıhtımının birkaç metrelik bölümünü aydınlatır. Şarap ve kömür kokusuna; bu kez de Botanik Bahçesindeki bitkilerin kokusu karışmaktadır. Şimdi bir tavuskuşunun çığlığını, jaguarın ve kaplanm kükremesini

duyuyorum. Çınarlar ve Şarap Halinin sessizliği. Bir mahzen serinliği sarmalıyor be-' ni. Bir yerlerde bir fıçı yuvarlıyorlar, sonra bu ölümü anımsatan gürültü yavaş yavaş uzaklaşıyor. Şarap Halinin yerine büyük beton binalar yapmışlar, ama gözlerimi zorl^^^a karşın karanlıkta binaları görmüyorum.

Güneye ulaşmak için tünellerden geçmek gerekirdi: Tombe-Issoire, Glaciere, zaman zaman mmri bir ampulün aydınlattığı Sante Sokağı. Sonunda anacaddelere ve Montsouris’nin güneşli çayırlarına çıkılırdı.

İtalya Kapısı bu ülkenin doğu sınırını oluştururdu. ' Kellermann Bulvarı batıdaki Kavaklar Kapısına değin uzanırdı. Sağda SNECMA atölyeleri, özellikle de ayışığının camlara yansıdığı geceler, bulvarın kıyısında karaya oturmuş dev bir yük gemisini andırırdı. Biraz daha ileride, solda, Charlety Stadı. Betonun yarıklarından yaban otları fışkırırdı.

Bu mahalleye ilk kez, bir pazar günü, bir arka-. daşımın beni Charlety Stadına götürmesi bahanesiyle gittim. Arkadaşım, henüz on yedi yaşında olmasına karşın bir spor gazetesinde küçük bir iş . bulmuştu. Gazete adına bir koşuyu izleyecekti; o da benim, koşunun özetini çıkarmasına yardım etmemi istiyordu.

Stat pek kalabalık değildi. Koşuculardan birinin adını anımsıyorum: PIQUEMAL. Koşu sonunda, yazıyı biraz zenginleştirmek için kendisine birkaç soru sormuştuk. Saat beşe doğru, bir türlü gelmek bilmeyen 21 numaralı otobüsü beklemiş, sonunda da Paris’in merkezine doğru yaya olarak yola çıkmaya karar vermiştik. Güneşin altında sokaklar bomboştu. O günün tarihini bulabilirim: Yolumuzun üzerinde rastladığımız ilk gazete bayi-

inde - bu bir kulübe değil de, pazar günleri kurulan o yeşil standlardandı- gazetelerde Marilyn Monroe’nun ölüm haberinin başlığını ve fotoğrafını görmüştüm.

Charlety’den sonra, Cite Universitaire ve sağda Montsouris Parkı. Parkın yanında uzanan caddenin başında, büyük camdan çitleri olan bir apartmanda, ünlü uçak pilotu Jean Mermoz oturmuştu. Mermoz’un ruhu ve SNECMA’dan dolayı -bir uçak motoru fabrikası - kafamda bu mahalleyi,

iyice yakın olan Orly Havalimanı ve Villacoublay, Buc ve Toussus-le-Noble iniş alanlarıyla bağdaştı-rırdim.   ,

Neredeyse taşra usulü, lokantalar. Aeroposta-le'in iki uçuşu arasında Mermoz'un geldiği apartmanın karşısında Chalet du Lac. Bahçesi, Montsouris Parkına açılırdı. Daha aşağıda, Reille Caddesinin köşesinde, bahçesi çakıltaşlarıyla dolu küçük bir ev. Yazın, bahçeye masalar çıkarılır ve akşam yemeği bir çardağın altında yenirdi.

Benim gözümde, yılların da geçmesiyle bu mahalle, yavaş yavaş Parif 'ten ayrıldı. Amiral-Mouc-hez Sokağının ucunda, Charlety Stadının hizasındaki iki kahvenin birinde bulunan bir müzik kutusundan İtalyan şarkıları duyulurdu. kahvenin patronu Romalı profili olan esmer bir kadındı. Yaz güneşi, öğle vakti bomboş olan Kellermann ve Jour-dan Bulvarlarını kavurur. Kaldırımlardaki gölgeler ve taşradan parçalar taşıyan apartmanların toprak rengi alnaçlarını düşlerimde görüyorum ve bunlar artık, Roma'nın banliyölerine özgü görüntüler benim için. Montsouris Parkı boyunca yürüyorum. , Yapraklar beni güneşten koruyor. herideki Cite-U-niversitaire metro istasyonu. Küçük istasyonun serinliğine sığınacağım. Trenler, düzenli aralıklarla duruyor ve bizi Ostie Plajlarına doğru götürüyorlar.

Jacqueline, Kellermann Bulvarında, savaş öncesinde, surların yerine yapılmış olan o apartman bloklarından birinde bir oda kiralamıştı. Sahte öğrenci' şebekelerimiz sayesinde, Cite-Universita-ire'in lokantasında yemek yiyorduk - 5 franka-: Bu ' lokanta, Saint-Moritz ya da Cimiez otellerini anımsatan bir binanın duvarları lambri kaplı büyük holündeydi.

Günler ve geceler boyunca çimlerin üzerinde ya da evlerden birinin holünde vakit geçirdiğimiz olurdu. Cite'nin içinde bir sinemayla bir tiyatro salonu bile vardı.   -

Bir yeşillik alanı ya da, Şanghay'da bulunanlar türünden uluslararası bölgelerden biri. Paris'in kıyısındaki bu tarafsız bölge, sakinlerine diplomatik dokunulmazlık sağlıyordu. Sahte kimliklerimizle bu smırı aştığımız andan itibaren, kendimizi her şeye karşı korunmuş hissediyorduk.

Pacheco’yu Cite Universitaire’de tanıdım'. Daha birkaç ay öncesinden de gözüme çarpmıştı. O yılın ocak ayında çok kar yağmıştı ve Cite bir kış sporları merkezini andırıyordu. Jourdan Bulvarında, birçok kez, elli' yaşlarmda, rengi atmış ve kolları çok uzun kahverengi paltolu, siyah kadife panto-lonlu ve ayağında kar çizmeleri olan bir adama rastl^mştım. Saçları siyah ve arkaya taranmıştı, sakal tıraşı özensizdi. Her adımında, karda kayıp düşmekten korkarcasına dikkatle yürüyordu.

Aynı yılm haziran ayında, bu adam tamamen değişmişti. Bej ' rengi ince takım elbisesi, açık mavi gömleği ve süet pabuçları yepyeni, pırıl pırıldı. Daha kısa kesimli saçları ve pürüzsüz yanakları, adama . genç, bir hava veriyordu. Acaba, kendisiyle konuşmaya, Cite Universitaire’in, pencereleri Jour-dan Bulvarına bakan kafeteryasında mı başlamıştık? Ya da karşı tarafla, Babel kahvesinde mi? Kafeterya olsa gerek, çünkü kafamda Pacheco’yla özdeşleştirdiğim bir havalimanı. dekoru var: Plastik ve metal dekorlar, transit yolcuları gibi gidip gelen ve her dilden konuşan insanlar. Nitekim o gün Pacheco’nun siyah bir valizi vardı. Ve bana Air /France’ta çalıştığını söylemişti. Bense, onun ste-wart mı yoksa Orly’de yer görevlisi mi olduğunu pek ' iyi anlayamamıştım. Fransız Taşra Kentleri Yurdunda bir odadçı kalıyordu. Ve o yaşta Cite Uni-versitaire’de kalabilmesine hayret ettiğim için bana, Şarap Halindeki Fen Fakültesine kayıtlı oldu-. ğunu belirten bir öğrenci şebekesi göstermişti.

Ona göz aşinalığım olduğunu söylemeye cesaret edememiştim.' Pekiyi ya o, o da, geçtiğimiz kış beni fark etmiş miydi acaba? Kendisine soru sormamı mı ' bekliyordu? Yoksa, ayağındaki kayak sonrası çizmeleriyle dolaşan o berduşla kendisi yani şu an karşımda oturan adam arasında bir bağlantı kuramayacağımdan emin miydi? Mavi gözlerinden düşüncelerini anlamak olanaksızdı.

Rengi atmış kahverengi pardösülü ve ürkek yürüyüşlü gölge, geçen kışın karında eriyip gitmiş, kimse de bunun farkına varmamıştı. Bir benim dışımda.'

O günden sonra, kendisine Cite’nin kafeteryasında ya da özel ‘doğu’ yemekleri sunan, Reille Caddesindeki küçük lokantada rastlar olduk. Suya sabuna dokunmayan konuşmalarımız oluyordu: İşinden dolayı Fen

Fakültesindeki tüm dersleri izleyemediğinden yakınıyordu. Pekiyi de, işi, tam olarak neydi?

-Yani... Bir tür stewart'lık diyebiliriz. Kimi zaman havada, kimi zaman Orly'deki büroda... ya da Invalides'deki, havalimanıyla bağlantı noktası olan otobüs terminalinde... Haftada üç gün...

Susmuştu. Ben de üstelememiştim. Yurtları, hemen Charlety Stadından sonra Cite'nin ilk blo-kunda olan Faslı öğrencilerle görüşüyordu. Bu Faslıların yanısıra çok sarışın İskandinav kızları ve iki Kübalı genç de kendilerine katılıyordu. Bu grupla birlikte, cumartesi akşamları düzenlenen film gösterimlerine katılıyor ve çoğu zaman da, İskandinav kızlardan birinin, Deutsch-de-la-Meurthe Vakfındaki, yani tuğla duvarlı ve sarmaşıklı evlerden oluşan o bloktaki odasında toplanıyorduk. Pacheco hepimizi, Reille Caddesindeki lokantanın çardakları altında akşam yemeğine davet eder ve tatlımızı yerken herkese küçük armağanlar -sarı tütün, parfümler, 'duty free' çakmaklar gibi Orly'den edindiği şeyler- verirdj. . '

Arada bir, Air Maroc'ta çalışan vebirkaç yıl önce Cite Universitaire'de oturmuş olan uzun boylu, esmer bir adam da bize katılırdı. Pacheco onunla senli-benli konuşurdu. Anlaşıldığı kadarıyla diğerlerini bu adam aracılığıyla tanımıştı. Pacheco grubun neşesine, şakalara, Cite'nin çimleri üzerindeki güneş banyolarına katılır, sohbetlere karışırdı, ama onun hep biraz çekingen olduğunu duyumsar ve bunun kendisiyle bizim aramızdaki yaş farkından geldiğini düşünürdüm.

Bir akşam kafeteryada yalnızdı ve Jacqueli-ne'le beni pan-bagnat ve elmalı turta yemeğe davet etmişti. Ona, kışın gördüğüm rengi atmış par-dösülü berduş üzerine soru sormak üzereydim, ama kendimi kıl payı tutmuştum. Yalnızca adının, Pacheco'nun İspanyol mu Portekiz kaynaklı mı olduğunu sormuştum.

- Babam Peruluydu.

Bize açılarak başına iş açmadığından emin olmak istermişçesine bir bana bir Jacqueline'e bakıyordu.

-Annem yarı Belçikalı, yarı Fransızdı. Ve onun tarafından, Mareşal Victor'un torunlarında-nım. •

O dönelde bu mareşal hakkında hiçbir şey bilmediğimi itiraf etmeliyim. Yalnızca, oralarda, Ver-sailles Kapısı yakınında bir Victor Bulvarı olduğunu biliyordum, o kadar.

-Mareşal Victor, Birinci İmparatorluk Döneminde mareşaldi. Napolyon kendisini Bellune Düklüğüne getirmişti.

Bunları, aldırmaz bir tonda söylemişti. .‘Victor’ adının bize hiçbir şey ifade etmemesini doğal bulur gibiydi.

-Dahagençken, Philippe de Bellune adını kullanırdım, ama bu unvanı kullanmaya hiçbir hakkım yoktu.

Demek ki adı Philippe’di. Biz ona ‘Pacheco’ demeye alışmıştık ve bizim açımızdan ‘Pacheco’ hem isim hem de soyadı yerine geçiyordu.

- Niçin bu unvanı kullanmaya hiçbir hakkınız yoktu?

- Son Bellune Dükünün yalnızca kızları olmuştu. Bu kızlardan biri de benim anneannemdi. Böy-lece soyluluk unvanı devam etmeyip son bulmuş oluyor. Bunlar gerçekten de ilginizi çekiyor mu?

-Evet.

Bana ilk kez kişisel şeylerinden söz ediyordu. O zamana kadar hiçbir ipucu yoktu kafamda ona ilişkin: Bu adamın kendisi de, tıpkı bakışı gibi pürüzsüz ve uçucuydu. Hatta yaşı bile kesin değildi: Otuz beşle elli arası bir yaş.

- ‘Philippe de Bellune’ güzel bir isim. Bu adı kullanmaya devam etmeliydiniz.

- Öyle mi sizce? -

Omuzlarını silkti ve bir an mavi gözleriyle beni inceledi. Geçtiğimiz kış, Jourdan Bulvarında yürüyen, rengi atmış kahverengi paltolu berduşun

hayali geldi aklıma: Belki de o berduş, Philippe de Bellune olarak. tanınıyordu.

-Ne zamandan beri Philippe de Bellune adını kullanmaktan vazgeçtiniz?

- Bu konuyla gerçekten ilgileniyor musunuz?

Faslı ve İskandinav arkadaşlarımızdan birkaç!

gelip masamıza oturdular ve Pacheco yine eski çekingenliğine sığındı. Söyleşiye katılıyor, ama ge-nel-geçer şeyler dışındabir şeysöylemiyordu. ^afe-teryadan çok geç saatte ayrıldık. Pachcco, birçok kez görmüş olduğum siyah deri valiziyleydi.

Birbirimizden, Pacheco’nun odasının bulunduğu Fransız Taşra Kentleri Yurdunun koridorunda ayrıldık. Gece limonata gibiydi ve Jacqueline’le ben,bizi yabancı bakışlardan saklayan kurtağzı kümelerinin çevrelediği bir banka oturduk. On dakj ka sonra, siyah deri valizi elinde, geri çıkan Pacheco’nun bizi fark etmemiş olmasının nedeni de bu olmalıydı. Soluğumuzu tutuyorduk. İkimiz de aynı şeyi düşünmüştük: Fransız Taşra Kentleri Yurdunda oturuyor gibi yapıp küçük grubumuzdan herhangi birine rastlamayacağından emin olur olmaz, bilinmeyen bir yere gitmek üzere evden çıkıyordu. Peşinden gitmek için, bizden elli . metre kadar uzaklaşmasını bekledik. Cite Universitaire'in çıkışında, sola Orleans Kapısına yöneldi ve gölgesi gecenin içinde yok oldu? Nereye gidiyordu acaba? Gerçek evi neredeydi? Onu, Versailles Kapısına kadar dümdüz yürürken ve atasının adım taşıyan o hüzünlü bulvara varırken gözümün: önüne getiriyordum. O bulvarda, elinde valizi, ağır adımlarla, bir uyurgezer gibi yürüyordu ve bu saatte, sokakta kendisinden başka kimse yoktu.

Onw., ertesi gün, bej ince takım elbisesi ve süet ayakkabılarıyla, her zamanki gibi temiz ve parlak, yeniden gördük. Elinde valizi yok, ama omzunda British Airways’in lacivert renkli bir küçük seyahat çantası vardı. Göz göze geldik; bakışı, her zamanki gibi boştu. Bu adamın, Pacheco’nun

ya da Philippe de Bellune’ün bilmecesini ancak ben çözebilirdim. Bu iki isimden hareketle kendisiyle ilgili başka ipuçları bulmalıydım. Daha o zamandan, biraz para kazanmak için, paketle kitaplar, çeşitli kartoteksler ve dergi koleksiyonları alım-satımına başlamıştım. Elindeki değnekle çöp yığınları arasında eşelenen bir eskici gibi, elime geçen rehberler ve eski gazetelerde, rastgele de Bellune ve Pacheco adlarını bulmaya çalışıyordum.

Böylece birtakım bilgiler toplayabilmiştim: Son Bellune Dükü, anne tarafından, Lemos ve Wil-loughby da Silveira aileleri aracılığıyla İngiliz-Por-tekiz soyundan geliyordu. 1907’de, erkek vâris bırakmadan ölmüştü. Küçük kızı, Belçikalı, ama ‘Roma Kontu’ olan Fernand-Marie Desire Werry de Hults adlı biriyle evlenmiş, evliliklerinden iki erkek bir de kız çocukları -Eliane- olmuştu. Sosyete rehberine göre, 1919’da hepsi birlikte, ^XVI. Bölgedeki Greuze Sokağı 4 numaradaki bir villada oturuyorlardı. Gerçekten de, aynı adreste Riclos y Pe-rez de Pacheco ile doğumu Eliane de Hults olan kişilerin de yaşadığı belirtiliyordu. Bunlar, hiç kuşkusuz, benim tanıdığım Pacheco’nun annesi ve ba-basıydılar. Rehberlerin deyişine göre, 1927’den itibaren bu tuhaf aile, hiçbir iz bırakmadan Greuze Sokağı 4 numaradan ayrılmıştı. 1953’te, Döme Sokağı 4 numarada, Hults-Bellune Kontesi diye biri-' nin oturduğunu, bir yıl sonra da yine aynı adres ve aynı telefon numarasında • Pacheco (Bn.) diye birinin izini buldum. Sonrasında ise hiçbir' şey bulamadım.

Pacheco’yla kafeteryada baş başa kaldığım ender zamanlarda, yanıtlayacağı ve böylece bana kendisiyle ilgili başka bilgiler vereceği umuduyla laf arasına birkaç soru sokuşturuveriyordum.

- 1953’te, annenizin Döme Sokağındaki evine gider miydiniz?

O anda, numaramın dikkatini çektiğini fark etmiştim. Aniden bembeyaz olmuştu. Bu başarımdan yararlanmalıydım.

-Ne demek istediğinizi anlayamıyorum.

Savunmaya geçmişti. Bu ayrıntı onu neden böyle kaygılandırmıştı? Bu soruya bir yanıt bulduğumu sanıyordum: 1953, 1954... ' Söz konusu olan,. atası Mareşal Victor değildi. Tehlikeli bir biçimde, günümüze ve tabii, böylece de geçen kış Jourdan Bulvarını arşınlayan rengi atmış mantolu ve

eski püskü kar çizmeleri giymiş berduşa yaklaşıyorduk. O adamdan söz ettiğimde tepkisini görmek için sabırsızlanıyordum. Kendi gölgesinden korkan biri gibi irkilecek miydi acaba?

Haftalar boyunca ortada görünmedi. İşi dolayısıyla Cite Universitaire'den uzakta mıydı? Fransız Taşra Kentleri Yurduna, odalardan ■ birinde Pacheco adlı birinin kalıp kalmadığını sordum. Bu isimde ne bir öğrenciyi, ne de ince bej takım elbiseli ve süet ayakkabılı elli yaşlarında bir adamı tanımadıklarını söylediler.

'. Akşam, kafeteryada, gruptaki arkadaşlara sordum:

-Pacheco'dan haber var mı?

-Hayır.

Faslı ve İskandinav arkadaşlarımız, daha şimdiden onun adını bile anmaz olmuşlardı. Yaşani Pac- -heco'suz sürüp gidiyordu: Büyük çim üzerinde geçen öğleden sonra ve akşamlar, Montsouris Parkındaki gezintiler, Reille Caddesindeki Doğu Lokantasının çardağı altındaki akşam yemekleri... Artık onu hiç göremeyeceğimize inanmaya başlıyordum. Ama bir rastlantı sonucu, 1946 ve İ948 yılına ait eski gazete yığınları içinde iki küçük haber çıktı karşıma. Birincisi, Alman işgali sırasındaki eylemlerinden dolayı aranan birtakım kişilerin listesiydi. Bu listede, bir yıl önce, Dachau Toplana Kampında başına gelenler sonucu ölmüş olan 'De Pacheco namıyla tanınan Philippe de Bellune'de vardı. Ama yazıda bu kişinin ölümüyle ilgili kuşkular olduğundan söz ediliyordu. İki yıl sonra, 1948'de, bir başka gazete, bir sayfasının dibinde, çağırdıkları mahkemeye gitmemiş olan ve halen aranan suçlulara ilişkin bir liste ya^nl^mştı: Listede üçüncü sırada, '22 Ocak 1922 Paris doğumlu, ikameti belirsiz Philippe de Bellune' vardı. Bu da, o tarihte ölümünün halâ kesinlik kazanmadığı anlamını taşıyordu.

Casusluk suçundan aranan ve Dachau ^^pın-dan canlı çıkıp çıkmadığı bilinmeyen bu- adamın yazgısı bende kuşku uyandırıyordu. Hangi koşullar onu bu çelişkili duruma sokmuştu acaba? İşgal döneminin tüm mantıksızlıkları ve çelişkilerini yaşamış ve bana bundan, birbirimizi bir daha hiç görmemek üzere ayrıldığımız an'a kadar neredeyse hiç söz

etmemiş olan babamı düşünüyordum. İşte şimdi birazcık açıldıktan sonra Pacheco da, hiçbir açıklamada bulunmadan sıvışıvermişti.

Bir pazar akşamı, Cite'nin kafeteryasında yeniden ortaya çıktı. Vakit iyice geçti ve formika masaların çevresinde kimseler kalmamıştı. Ben, Jour-dan Bulvarına bakan pencerenin yanma oturmuştum ve onun, ince bej takım elbisesi ve süet ayak- ■ kabılarıyla - saçları biraz daha uzun ve teni güneşten yanmış- geldiğini görünce hayretlere düştüm. Sanki telefon etmek için birkaç dakikalığına yanımdan ayrılmışçasına doğal bir biçimde gelip yanıma oturdu.

-Sizi bir daha hiç göremeyeceğimizi sanmıştım, dedim.

- Air France beni, Fas'ta bir havalimanında çalışmaya yolladı... Kazablanka'da... Uzun süre kalmam gerekti.

-Savaşta, Dachau Kampında bulunduğunuzu öğrendim, dedim birdenbire.

-Hayır.

Hareketsiz ve bakışı, benim başka açıklamalarda da bulunacağımdan endişelenirmiş gibi sabitti.

-Savaş sonrasında da casusluktan aranıyor-muşsunuz. Philippe de Bellune adını kullandığınız dönemde,

- Yanılıyorsunuz.

- Bir süre sizin Dachau'da öldüğünüzü sanmışlar...

-Ölmüş mü?

Omuzlarını silkiyordu.

- Savaş sonrası hangi nedenle aranıyordunuz?

Pan-Bagnat'ını, çatal ve bıçakla çok küçük parçalara bölüyordu.

-Hayâl gücünüz çok geniş... Ama ben bu akşam çok yorgunum...

Yüzüme bakıp gülümsedi ve ondan hiçbir bilgi alamayacağımı anladım. Sonraki günler.de, hep grubumuzla birlikte görüştük ve hiç baş başa konuşmadık. Eskiden âdeti olduğu üzere Reille Caddesindeki lokantaya yemeğe davet etti. O akşam, Air Maroc'ta çalışan arkadaşı da vardı. Ve her zamanki gibi bize kartonlarla Amerikan sigaraları, parfümler, 'duty free' kalemleri ve Kazablanka' dan getirdiği küçük hediyelik eşyalar armağan etti.

Gerçekten Fransız Taşra Kentleri Yurdunda oturup oturmadığını sorarak onu zor durumda bırakmak istemiyordum. Yine birçok kez onu, geceleyin o eve bıraktık ve büyük- merdivenden yukarı çıktığını gördük, ama artık bitkilerin sakladığı banka oturup birkaç dakika sonra çıkıp çıkmadığını görmeye bile istekli değildim.

Son güneşli günlerden yararlanmak için, Cite Universitaire'in çimine uzanmış olduğumuz o eylül günü ikindi vaktinde, Pacheco bize Kazablanka Havalimanı ve sokaklarının resimlerini gösteriyordu. Bu resimlerden birinde, kendisi, stewart kıyafetiyle, beyazlığı göğün mavisine iyic-2 aykırı düşen bir binanın önünde ' görülüyordu. Bu güneşli dekorda her şey netti: Beyaz ve mavi renkler, binanın dibinde parçalanan gölge, stewart'ın kum rengi üniforması, Pacheco'nun gülümsemesi ve en dipteki bir gezi uçağının pırıldayan görüntüsü. Ama ben,

silueti, çok önceleri sisin içinde yitip gitmiş Philippe de Bellune adlı birini düşünüyordum. Yazgısı öyle bulanıktı ki, savaş sonrası ölmüş olduğuna inanılıyordu. Asıl adını bile kullanmıyordu. 22 O^^ 1918'de Paris'te doğmuş olan bu ad^ın yaşamı nasıl geçmişti acaba? Çocukluğunun ilk yularını, Gre-uze Sokağı 4 n^^arada, büyük anne babası ve kendi ailesiyle geçirmiş olmalıydı. Merakımdan rehbere ba^mştım: Greuze Sokağı 4 numarada, şu anda Keldani Kilisesi bulunuyordu. Giriş katını, bu doğu dininin ibadetlerini yerine getirmek için şapel haline sokmuş olmalıydılar. Acaba çocuk odası ol-. duğu gibi kalmış mıydı? Keldani ayinlerinden birine gitmeyi ve hu villanın üst katlarını görmek için.. şapelden dışarı süzülmeyi tasarlıyordum. Hatta belki de Greuze Sokağında Pacheco'yu tanımış olan birine rastl^ayı. Yandaki apartmanda,'2 nu-^rada, 1920'lerde Duleep-Singh adlı bir prenses oturuyordu ve bu isim bende bir çocukluk anısını canlandırıyordu. Bir cuma akşamı Normandiya kıyısındaki bir tren

istasyonunda bab^m bekliyorum. Paris treninden inen yolcular arasında, kafalarında türban bulunan hizmetkarlar ve seyis pantolonu gi^ymiş, görevleri refakatçılık olan İngiliz kızlarla çevrili esmer bir kadın iniyor. Hizmetkarlar, tekerlekli arabalara bir sürü valiz yüklemekte-ler. İçlerinden biri bana çarpıyor, geçerken. Düşüyor ve dizeri kanatıyorum. Kadın, beni hemen yerden kaldırıyor, bana doğru eğiliyor; bir mendil ve bir parfüm şişesiyle dizimin kanayan yerini, anaç bir tavırla siliyor. Yüzünün tatlılığı ve güzelliğiyle beni büyüleyen otuz yaşlarında bir kadın. Bana gülümsüyor. Saçlarımı okşuyor. İstasyonun önünde birçok Amerikan arabası onu bekliyor.

- Bir Hint Prensesi, diyor babam.

Philippe Riclos y Perez de Pacheco adlı çocuk hangi yatılı okula yazdırılmıştı? 1938'de, yirmi yaşındayken arkadaşları kimlerdi? Ne tür bir mesleğe yöneliyordu? Onu, kendi yazgısıyla baş başa bırakılmış bir durumda hayâl ediyordum. Kişiliği zaten tam belirginleşmemiş bir delikanlının benliğine, savaş ve işgal, düzensizlik ve kargaşa tohumlarını iyice ekmişti: Tam anlamıyla kimliğinden bile emin değildi; kendisini o sıralar, yaşamında sahip olduğu tek bağlantıya, çok uzaklarda olan bir bağlantıya, yani Bellune Dükü Mareşal Victor'a dört elle sarılmak istermişçesine, Philippe de Bellune adıyla tanıtıyordu.

Kötü arkadaşlıkların kurbanı olmuştu herhalde. 1946'da yazılmış olan makalede, kendisi ve içlerinde bir Seckendorff 'kontesi'yle bir Kermanor 'baronu'nun da bulunduğu kişiler adına bir 'merkeze götürülme' emrinin çıkarıldığı belirtilmekteydi. Bu kişilerin soyluluk unvanları da Philippe de Bel-lune'ünkü kadar gerçek miydi acaba? 1948 tarihli gazetede çıkan listede bu üç isim yer alıyordu.

Aşağıda isimleri belirtilen kişiler hakkında, casusluk suçundan takibat kararı bulunmaktadır:

1. Lebobe Andre, 6 Ekim 1917 Paris doğumlu, simsar, adresi; Washington Sokağı 22.

2. Sherrer Alfred, lakabı. ‘Amiral’, 26 Mart 1915 Hanoi (Hindiçini) doğumlu, adresi belli değil.

3. Philippe de Bellune, 22 Ocak 1918 Paris döğum-

lu, Riclos y Perez de Pacheco Mario’dan olma, Werry de Hults Eliane’dan doğma. Adresi belli değil.

4. Bremont Roger, 24 Şubat 1910 Paris doğumlu, nam-ı diğer Breugnot Roger. Adresi belli değil.

5. Yevremovitch Miodraff, lakabı ‘Draga’, 23 Mart 1911, Valdejo (Yugoslavya) doğumlu. Paris, Aliscamps Meydanı 2 No’da (^XVI.) ikamet etmiş. Şu anda adresi belli değil.

6. Ruiz Jose, lakabı ‘Vincent’ ya dı;ı. ‘Vriarte' vin-cent’, 26 Nisan 1917 Sestao (İspanya) doğumlu. Adresi belli değil.

7. Galleran Heloise, eşinin soyadı Pelaez, 24 Nisan 1914 Luenco (İspanya) doğumlu. Adresi belli değil.

8. de Reith Hildegarde-Jeanne-Caroline, eşinin soyadı von Seckendorff, 18 Şubat 1907 Mayen (Almanya) doğumlu. Paris, Foch Caddesi 41 No’da ikamet etmiş. Şu anda adresi belli değil.

9. Leger Yves, bilinen son adresi Dardanelles Sokağı, 14.

10. Watchmann Johannes. Bilinen son adresi, Champs-Elysees Caddesi, 76.

11. Fercrou, bilinen son adresi, Lord Byron Sokağı, 1.

12. Cremer Edmond, lakabı ‘Gözcü', ya da ‘Kerma-nor Baronu’, 31 Ekim 1905 Brüksel doğumlu. Bilinen son adresi, Berteaux-Dumas Sokağı, 10 (Neuilly).

Sanıklar 3 Kasım 1947 tarihli mahkemede hazır bulun^^mşlardır.

İçlerinden hiçbiri 25 Şubat 1948 tarihindeki mahkemeye de, Seine Adalet Mahkemesinin baş-kanının buyruğuna karşın katılmamıştı. Ta^^nen ortadan kaybolmuşlardı.

Philippe de Bellune, gerçekten de Dachau Kampına götürülmüş müydü? Ya, Paris’e geri döndüğünde, kendisinden hesap soran adaletin elinden kaçmak için nereye saklanmıştı? Onu, şu Hults Bellune Kontesi, n^-ı diğer Bayan de Pacheco’nun, yani annesinin, (Döme Sokağındaki evine, geceleyin, çaktırmadan girerken hayâl ediyordum. Annesi, polis memurlarına, oğlunun gerçekten de ölmüş olduğunu açıkladığından, kendisini gizlice içeri alıyordu.

Bir sakınım önlemi olarak,*ana oğul, birbirleri- ■ ne çoğu zaman evde değil de mahalledeki - Victor Hugo Alanı ya da Grarıde-Armee Caddesindeki-kahvelerden birinde randevu veriyorlardı. Bir akşam rehin verdikleri son değerli' takının parasını paylaşmak için Pierre Charon’daki rehinciye birlikte gitmişlerdi. Sonra Champs-Elysees’den yukarı doğru yürümüşlerdi. 1948 yılında bir kış akşamıydı, ikinci arama emrinin, yani Philippe de Bellu-ne’ün ölümünden adaletin hâlâ kuşku duyduğunu kanıtlayan belgenin ilan edildiği gündü... Annesi onu, Georges-V Metro İstasyonunda bırakmış, o da, akşam iş çıkışı saatindeki kalabalığın içinde yitip gitmişti.

Aradan yirmi yıl geçmişti ve Pacheco bize, tatilden dönen bir turist tavrıyla, büyük çimin üzerinde Fas’ta çektiği resimleri gösteriyordu. Belki de daha sonra, bizi Fransız Taşra Kentleri Yurdundaki odasında bir slayt gösterisine davet ederdi. Sonuçta, onun hakkında yalan yanlış düşünceler üre-tenbendim. O akşam, sonuç olarak, hepimiz, kafeteryada bir masanın çevresinde toplandık, hatta Faslılardan birinin İsveçli kız arkadaşıyla bir. küçük portatif radyodan duyulan müziğin eşliğinde dans ettiklerini anımsıyorum. Pacheco da dans etmişti. Üzerinde lacivert bir polo, gözünde güneş gözlükleri vardı, iyice kısa kesilmiş saçları onu daha da gençleştiriyordu. Sonuçta bu adamın doğum tarihinin 22 Ocak 1918 olacağından kuşku duymaya başlıyordum. '

Ertesi hafta, Jacqueline’le ben, Pacheco’yla, Charlety Stadyumunun karşısındaki kahvelerden birinde yalnızdık. Pacheco’nun yanında siyah valizi vardı.

-Bana bir iyilikte bulunur muydunuz? diye sordu.

Jacqueline’in, Kellermann Bulvarında bir odada oturduğunu biliyordu. O valizi birkaç günlüğüne Jacqueline’e emanet edebilir miydi? İş için yine dışarı gitmesi gerekiyordu ve valizi, kapısının kilidi olmadığı için, Fransız Taşra Kentleri Yurdundaki odasında bırakmak istemiyordu. Çantaya kendisinden başka kimse için bir değeri olmayan, giysi ve kişisel eşyalarını koymuştu.

Bizimle birlikte, Kellermann Bulvarındaki apartmana kadar geldi, yukarı çıkmak istemedi. Avluda, valizi bana emanet etti.

- Beni yine Fas’a yolluyorlar... Ama önümüzdeki hafta döneceğim... Size bir kart yollarım...

Avlunun ortasında ayaktaydı. Bana birşeyler söylemek istediğini, arra bir türlü karar veremediğini hissediyordum. Valiz elimdeydi. Gözleri bomboş, sabitbir biçimde bana bakıyordu.

- Bana bir iyilikte daha bulunur musunuz?

Büylik, sarı bir zarf uzatıyordu.

-İçinde, Fen Fakültesine bu yıl için kayıt kâğıtlarım var. Hafta sonundan önce Şarap Haline[1]

iletilmesi gerek.

-Bize güvenebilirsiniz, dedim.

Elimizi sıktı. Bakışlarını bir kez daha bana doğru çevirdi. Koluyla bir ‘hoşça kal’ işareti yaptıktan sonra, aniden bize sırtını döndü. Bulvarın karşı tarafına' geçtiğini ve Montsouris Parkı yönünde SNECMA’nın duvarı boyunca yürüdüğünü gördüm.

Günler, aylar geçti, kendisinden bir haber çıkmadı. Söz vermiş olduğu gibi Fas’tan kart da atmamıştı. Valizi, Kellermann Bulvarındaki odanın dolabına koymuştuk. Bana vermiş olduğu, Şarap Halindeki Fen Fakültesine kayıt

dosyası, yalnızca ‘dinleyici’ olarak derslere katılabilmek için yazılmış bir başvuru dilekçesiydi. Ve dilekçe, gerçekten de Philippe de Pacheco adıyla yazılmıştı. Cite Universita-ire’deki arkadaşlarımız onun yokluğundan hiçbir kaygı duymuyorlardı - Günün birinde gelecek, bize karton karton Amerikan sigarası getirecektir... Ama ondan giderek daha kayıtsızca söz eder olmuşlardı, sanki koridorlarda rastlanan ya da rastlantı sonucu, bir gün kafeteryada aynı masada oturulan yüzlerce yurt sakininden biriymiş gibi.

Bir valizi açmaya karar verdim. Montso-

' uris Parkının yanındaki Babel Kahvesinde Air Ma-roc’ta çalışan uzun boylu, esmer adamla karşılaşmış, ona Pacheco’dan haberi olup olmadığını sormuştum. >

- Sanırım hiç dönmeyecek. Kazablanka’ya yerleşecek.

-Adresini biliyor musunuz?

-Hayır.

Bense bildiğinden emindim. Bana söylemek istediğinden çok daha fazlasını bildiğinden de.

-Demek orada kalmayı tercih ediyor, öyle mi?

-Evet.

Odaya döndüğümde, dolaptan siyah valizi çıkardım. Kilitliydi, ama bir bıçakla kilidini zorladım. .

Valizin içinde pek bir şey yoktu: İki yıl önce, Cite Universitaire dolaylarında rastlamış olduğum berduşun sırtındaki rengi atmış palto, siyah kadife bir pantolon. Paltonun cebinde çok eskimiş maroken bir cüzdan buldum ve içindekileri mutfak masasının üzerine döktüm. •

On yıl önce çıkartılmış l:ir nüfus kağıdı, 22 Ocak 1918 doğumlu Philippe de Pacheco adına. Nüfus kâğıdındaki ikamet adresi Belliard Sokağı, 183, Paris ^XVII’di. Dörde katlanmış bir mektup karalaması - karalamalar ve satır aralarına eklenmiş sözcüklerden dolayı karal^ama olduğunu sanıyorum.

Paris, 15 Şubat 1954 *Sayın Müdür,* -

Şu anda, Selamet Ordusunun kabul mer-kezindeyim, garın karşısında Austerlitz Rıhtımındaki mavnada. Bir yemekhane ve duş var, yatakhaneler de sıcak. Geçtiğimiz sonba har, birkaç hafta Cantagrel Sokağındaki Koruma Sitesinde kaldım ve orada bir atölyede çalıştım. Mesleki açıdan özel bir niteliğim yok, ama 15 yaşından beri restoran işlerinde çalıştım (restoran, kahve, vb.). ,

İlk çalıştığım zamandan bu yana, girmiş olduğum işlerin listesi aşağıdadır:

1933-1939 arası, La Flotte Restaurant, 118, Artois Rıhtımı, Le Perreux. 1940 (seferberlik sonrası) Haziranından, 1942 Haziranına: Cafe les Tamari, 122, Alesia Sokağı (XN.J. *1942 Haziranından, 1943 Kasımına: Le Polo, Grande Armee Caddesi, 72. 1943 Kasımından, 1944 Ağustosuna, Chez Alexis Lo-kahtası, Notre-dame-de-lorette Sokağı, 47* (IX..) *garson. 1949'dan 1951'e Keppler Pansiyonunda, gece bekç isi, Keppler Sokağı, 9* (XVI).

Şu anda hâlâ Seine bölgesinde ikametya-sağına çarptırılmış durumdayım ve tüm kimlik belgelerimi yitirdim.

Benim için birşeyler yapabilmeniz umuduyla.

Saygılarımı sunarım.

Lombard

65/5

Yıkıntı Çiçekleri

Bu mektubun dışında, cüzdandan bir de, yine dörde katlanmış bir dergi sayfası çıktı: Dergideki yazı, Urbain ve Gisele T.'nin Montparnasse'tan Perreux'ye gezintiye çıktıkları ve sonuçta iki çifti de yanlarına alarak Fosses-Saint-Jacques Sokağına döndükleri o 1933 yılı Nisan gecesine ilişkin olaylar aktarılıyordu. Derginin sayfasında birçok koyu kahverengi resim de vardı. Bunlardan birinde Per-reux'deki restoran-diskotek, bir

ötekinde ise, Fos-ses-Saint-Jacques Sokağı 26 numaralı apartmanın girişi görülüyordu. Tepede solda, esmer, yapışık saçlı, çok genç bir adamın resmi vardı: Aradan geçen yıllara karşın Pacheco'yu hemen tanıdım. Kaşların kıvrımı, düz burun ve oldukça etli dudaklar hiç değişmemişti. Resmin yanında: 'Perreux'deki bir restoran-diskotekte çalışan Charles Lombard, o gece, T. çiftine servis yapmıştı' diye yazıyordu.

Demek aylar boyunca ilişkide bulunduğum adamın adı Philippe de Pacheco değildi. Selamet Ordusunun sığınma evlerinde, özellikle de Auster-litz Rıhtımında bulunan mavnasında barınan, eski bir kahvehane garsonu, Charles Lombard'dı. Bana valizini neden bırakmıştı? Gerçeğin benim sandığımdan daha zor yakalanacağını göstererek bana bir ders mi vermek istemişti? Yoksa, Kazablan-ka'da ya da başka bir yerde, her şeye sıfırdan başlama.' için bu geçmişin kalıntılarından kurtulmak mı istemişti yalnızca?

Peki Lombard, sahte Pacheco kimliğini hangi tarihte edinmişti? Nüfus kâğıdı 1955'te verilmişti. Dolayısıyla o yıl, Pacheco yaşıyordu. Nüfus kâğıdının üzerindeki resim, benim Cite Universitaire'de tanıdığım, gerçek adı Charles Lombard olan adamın resmiydi. Ve bu resim, Pacheco'nunkinin yerine çok ustaca yerleştirilmiş olmalıydı, çünkü üzerinde Emniyet Müdürlüğünün damgası vardı. O akşam, Clignancourt Kapısı yakınındaki Belliard Sokağı 183 numaraya gittim, kapıcı kadın, apartmanda hiçbir zaman Pacheco adında birinin oturmadığını söyledi.

Adalet, Pacheco'yu bulmaktan vazgeçmiş olmalıydı. Bir zaman sonra 'casusluk' suçları için bir af yasasının çıkmış olduğunu öğrendim. Karanlıklardan günışığına çıkan Pacheco o sırada yeni bir nüfus kâğıdı edinmiş olmalıydı.

Bir berduş kılığında gezdiğini hayâl ediyordum. Austerlitz'deki mavnada, yatakhane arkadaşı Lombard olmalıydı. Sonra Lombard ■ onun nüfus kâğıdını çalmıştı. Nitekim, Gare Rıhtımıyla Botanik Bahçesi arasında kalan o Austerlitz Mahallesinde her şey mümkündür: Şarap ve kömür kokuları ve yaban hayvanlarının kükremeleri arasında gece öylesine derindir ki, berduşun biri mavnadan Seine Nehrine düşüp boğulabilir, kimsenin dikkatini bile çekmeden.

Lombard, nüfus kâğıdını çaldığında Pacheco’ nun geçmişini biliyor muydu? Her halde, Philippe de Pacheco’nun, Philippe de Bellune adını kullandığını ve Mareşal Victor’un torunlarından olduğunu biliyordu. Sağır sesiyle, Cite Universitaire’in kafeteryasında bana "Daha gençken, Philippe de Bellune adını kullanıyordum, ama bu unvanı kullanmaya hiç hakkım yoktu" deyişini anımsıyorum.

Austerlitz’deki mavnanın yatakhanesinde Pac-heco gizlerini Lombard’a açmış, ona yaş^öyküsü-nü anlatmıştı. Nüfus kağıdında neden ' Belliard Sokağı 183, XVIII, adresi vardı ki? Annesi hâlâ yaşıyor muydu? Neredeydi? Yanıtları, büyük olasılıkla, bir sürü benzeriyle birlikte rafa kaldırılmış dosyalardan birinde Emniyet Müdürlüğünde olan böyle bir sürü soru vardı. Dachau’ya kapatılma ve 'ca-susluk’la suçlanma nedenleri de aynı dosyada olmalıydı. Ama bu dosya nasıl ele geçerdi ki?

Ya Pacheco, Selamet Ordusunun çeşitli koruma evlerine sığınmayı sürdürmüşse? Nüfus kâğıdını yitirmiş olması onu etkilememişti. Herkesin gözünde çoktandır ölmüş biriydi o... Belki de Austerlitz Rıhtımındaki mavnadan ayrılmamıştı.

Öğleden sonraları, rıhtım boyunca dolaşıyor ya da Botanik Bahçesini geziyor ve- gününü, tren istasyonunun holünde oturarak bitirdikten sonra, mavnaya dönerek yemekhanede akşam yemeğini yiyor ve yatakhanedeki ranzasına uzanıyordu. Ve gece, birkaç yıl önce, babamın da bir berduş gibi ortalarda göründüğü o mahallenin üzerine iniveri-yordu. Babam açısından tek fark, onu yüzlerce insanla birlikte kapattıkları Magasins g6n£raux’nun Selamet Ordusu ol^^^ıydı.

Sisli belleğinde geçmişe ilişkin parçacıklar uçuşuyordu: Greuze Sokağındaki villa. Büyükannesiyle babasının Noel hediyesi olarak kendisine vermiş oldukları köpek. Açık kumral saçlı bir kızla bir randevu. Birlikte Ch^ps-£lys6es’de sinemaya gitmişlerdi. O ^^^lar, adının Philippe de Bellune olduğunu söylüyordu. İşgal başlamış, ortada bir dolu tuhaf ishali ya da ^hte soyluluk unvanı taşıyan kişi belirmişti. ‘Amiral' lakaplı Sherrer, Draga, Madam de Seckendorff, Baron Kermanor...

Charlety Stadyumunun karşısındaki kahvelerden birinin taraçasına oturmuştum. Yüzünü bile görmediğim Philippe de Pacheco konusunda

varsayımları düşünüyor, notlar tutuyordum. Açıkça bilincine varmaksızın ilk kitabıma başlıyordum. Beni yazmaya iten şey özel bir görev duygusu ya da yetenek değil, yalnızca karşıma hiçbir biçimde bulma şansım olmayan bir adamı çıkaran bu bilmece ve asla yanıtlanmayacak olan bir yığın soruydu.

Arkamdaki müzik kutusunda bir İtalyan şarkısı duyuluyordu. Havada bir yanmış lastik kokusu vardı. Jourdan Bulvarının- ağaçlarının yaprakları arasından bir kız ilerliyordu. Sarı kâkülü, elmacık kemikleri ve yeşil elbisesi bu ağustos gününün öğleden sonrasında insana serinlik veren biricik şeylerdi. Yaşam, en basit haliyle, burada, güneşin altında dururken, çözümsüz gizemleri çözmeye uğraşmanın ve hayaletlerin peşinden koşmanın ne anlamı vardı ki?

ı Yirmi yaşındayken,. Pont des Arts Köprüsünden, Seine Nehrinin Sol Yakasından' Sağ Yakasına geçerken kendimde bir rahatlama hissederdim.

. Gece çoktan bastırmış olurdu. Institut’nün kubbesinin altından Çobanyıldızının parladığını görmek üzere, son bir kez, arkamı dönerdim.

Sol Yakanın tüm mahalleleri Paris’in taşrasıy-dı. Sağ Yakaya vardığım andan itibaren hava bana daha hafif görünürdü.

Bugün, Pont des Arts Köprüsünden geçerken neden kaçtığımı düşünüyorum. Belki erkek kardeşimle birlikte tanıdığım, ama onsuz artık aynı şeyi . ifade etmeyen, mahalleden kaçıyordum: Pont-de-Lodi Sokağındaki okul, ödül törenlerinin yapıldığı VI. Bölge Belediyesi, Cafe de Flore’un önünde beklediğimiz ve bizi Boulogne Ormanına götüren 63 numaralı otobüs... Uzun süre, Sol Yakanın sokaklarında dolaşırken bir rahatsızlık duymuşumdur. Şimdi, sanki bir bombardıman sonrası tek tek, taş taş üstüne, yeniden kurulmuş ve ruhunu yitirmiş gibi, ■ mahalleye karşı kayıtsızım. Oysa, bir yaz günü öğleden sonra, Cardinale Sokağının köşesinde, bir şimşek çakmışçasına, turistlerin olmadığı zamanların Saint-Tropez’ini andıran çocukluğumun Saint-Germain-des-Pres’sinden birşeyler bulur gibi oldum. Kilise Alanından Bonaparte Sokağı denize doğru iniyordu.

Pont des Arts’dan geçtikten sonra, Louvre’un kubbesinin altından geçiyordum. Burası da, uzun

zamandır aşina' olduğum bir mekandı. Bu kubbenin altında, geçidin sol tarafından bir mahzen, sidik ve çürümüş tahta kokusu geliyordu; buralara gitmeye asla cesaret edemezdik. Günışığı, kirli ve örümcek ağlarıyla kaplı bir camdan girer, bir yığın yıkıntı, kiriş ve eski bahçıvan aletlerini yarı gölgede bırakırdı. Buralarda fare olacağından emindik ve Louvre’un avlusunda açık havaya bir an önce çıkmak için adımlarımızı hızlandırırdık.

Bu avlunun dört köşesinde, birbirinden ayrık kaldırım taşlarının arasından otlar fışkırırdı. Burada da molozlar, taşlar ve paslı demir çubuklar olurdu.

Carrousel avlusu, iki küçük alanı çerçeveleyen sarayın kol binalarının dibindeki taş banklarda çevriliydi. Bu banklarda kimse oturmazdı. Bir biz, bir de hazan bir berduşun dışında. Birinci alanın ortasında, heykelin bile görünmesini güçleştirecek kadar yüksek bir kaidenin üzerinde General La Fa-yatte göğün derinliğinde yitip giderdi. Bu kaidenin çevresinde düzeltilmemiş bir çim vardı. Herhangi bir bekçinin gelip bizi cezalandırma korkusu olmaksızın uzun otların arasında oynayabilir ya da yatabilirdik.

İkinci alanda, ağaçlıkların arasında, yan yana iki bronz heykel vardı: Habil ve Kabil. Parmaklıklar, İkinci İmparatorluktan kalmaydı. Ziyaretçiler Louvre Müzesinin girişinde üst üste yığılırlardı, ama bu terk edilmiş alanlara gelen çocuklar yalnızca bizlerdik.

En gizemli bölge, Flore binasında son bulan,. güney bölümü boyunca uzanan Carrousel bahçelerinin sol yanıydı. Burası, bahçelerden bir parmaklıkla ayrılan ve kenarlarında sokak l^nbaları bulunan uzun bir yolcfu. Louvre'un avlusunda olduğu gibi, burada da kaldırım taşlarının arasında yaban otları bitiyordu, ama bu kaldırım taşlarının çoğu yok olmuş, yer yer geniş toprak parçalarının çıplaklığı ortaya çıkmıştı. Tepede, sarayın bir kanadının oluşturduğu bölümde bir duvar saati vardı. Saatin arkasında ise Zenda mahkûmunun hücresi. Carro-usel bahçesinde gezinenlerden hiçbiri bu yola sapma cesaretini gösteremezdi. Biz, öğleden sonraları hazan gün boyu, kırık havuzlar ve heykellerin, taşların ve dökülen yaprakların arasında oynardık. Duvar saatinin akrebiyle yelkovanı hiç hareket etmez,

sürekli beş buçuğu gösterirlerdi. Bu hareketsiz akrep ve yelkovan bizi derin ve huzur verici bir sessizlikle kuşatırdı. Bu yolda kaldığınız sürece,

■ hiçbir şey asla değişmeyecekmiş gibiydi.

Rivoli Sokağına giden kubbenin sağ tarafında, Louvre'un avlusunda bir polis karakolu vardı. Bir polis kamyonu da, yakın bir yerde park ederdi. Üniformalı memurlar, sarı bir ışığın sızdığı yarı açık kapının önünde dururlardı. Kubbenin altında, sağ tarafta, karakolun ana giriş kapısı bulunurdu. Benim için burası, Sol Yakadan Sağ Yakaya geçişte. ki sınır-karak(lu demekti ve geçerken, cebimde, gerçekten kimliğimin bulunup bulunmadığını kontrol ederdim.

Louvre Mağazaları boyunca Rivoli Sokağının kemerleri. Palais-Royal Alanı ve buradaki metro istasyonunun girişi. Buradan, art arda, deri tabureleriyle lostra salonlarının, yalancı takı vitrinlerinin

ve hediyelik eşya mağazalarının bulunduğu bir koridora girilirdi. Şimdi yolculuğumuzun amacının ne olacağını saptamak yeterliydi: Montmartre mı, yoksa batı bölgesindeki mahalleler mi?

Lamarck-Caulaincourt'da, metro istasyonundan dışarı çıkmak için bir asansöre binmeniz gerekirdi. Asansör bir teleferik büyüklüğündeydi ve kışın, Paris'e kar yağdığında, bu asansörün sizi bir kayak pistine ulaştıracağını sanabilirdiniz.

Dışarıda, Caulaincourt Sokağına varmak için bir merdiven çıkıyordunuz. Birinci katla aynı düzeyde, soldaki apartmanın yanında San Cristo-bal'ın kapısı bulunuyordu.

Sıcak havanın Montmartre Tepesindeki sokakları boşalttığı temmuz günlerinde, öğleden sonraları, burada, âdeta bir deniz mağarasında rastlanabilecek bir sessizlik ve alacakaranlık hüküm sürerdi. Renkli vitraylarla kaplı pencereler güneş ışınlarını beyaz duvarlar ve koyu renk tahtalar üzerinde yansıtırdı. San Cristobal... Karaib Denizinde, Barbados ve Jamaika yakınında bir adanın mı adıydı? Montmartre da, benim yaklaşık on beş yıldır görmediğim bir adadır. Onu zamanın maviliğinde, benden uzaklarda, hiç bozulm^mş bir durumda bıraktım... Hiçbir şey değişmedi:

Evii;. taze boya kokusu ve bana hep Sidi-Bou-Sa'id’in yokuş ■ sokaklarını anımsatacak olan Orient Sokağı. '

Ortaokuldan kaçtığım gün, Danimarkalı kadınla gittim ilk kez San Cristobal’e. Dipte, vitrayların yanındaki bir masada oturuyorduk.

-Ne yemek isterdin, küçük ahbap?

Yemek boyunca, ona geleceğimden söz etmeye çalıştım. Artık okulda, kal^^m istemeyeceklerine göre, öğrenimimi sürdürebilir miydim, yoksa şimdiden bir iş bulmam mı gerekecekti?

-Bugünün derdi bugüne yeter... Haydi bir tatlı ye.

Durumunun ciddiliğinin farkına varmaz gibiydi. Prens-dö-gal bir takım elbise giymiş uzun boylu sarışın bir adam San Cristobal’e girdi ve bizim masamıza doğru geldi. •

- Merhaba Tony.

-Merhaba.

Kadın onu gördüğü için çok mutlu gibiydi. Yüzü aydınlanmıştı. Adam 'bizim yanımıza oturdu.

-Sana arkadaşımı tanıştırayım, bu akşam yapayalnızdı. .. dedi kadın beni göstererek. Ben de onu yemeğe davet ettim.

-İyi yapmışsın.

Adam bana gülümsüyordu.

Beyefendi müzikle mi uğraşıyor?

-Yoo, hayır... dedi kadın. Okulundan kaçmış.

Adam kaşlarını çattı.

-İşte bu çok tatsız... Ailesi yok mu?

-Seyahatteler, dedim kekeleyerek.

-Tony, okula telefon eder, dedi Danimarkalı kadın. Onlara senin baban olduğunu ve evine gitmiş olduğunu söyler.

-Bunun iyi bir fikir olduğundan emin misin? diye sordu Tony.

Sigarasının ucunu yavaşça kül tablasının kenarında çeviriyordu.

- Yaparsın değil mi Tony...

Kadın tepeden bakar bir tonla konuşuyor ve ad^m, kaldırdığı işaret parmağıyla tehdit ediyordu.

-Pekiyi... „

Okulun telefon numarasını, istihbarat servisinden, bizzat kadın öğrendi. Numarayı küçük bir kağıt parçasına yazdı..

-Haydi, sıra sende Tony...

-Mademki kararlısınız...

Adam ayağa kalktı ve yayvan bir yürüyüşle telefon kulübesine gitti.

- Bak göreceksin... Tony durumu yoluna sokacak...

Bir süre sonra, adam masaya geri döndü.

-Evet... Oğlumun okuldan kovulduğunu ve , hafta sonundan önce gidip eşyalarını almamı söylediler.

Üzgün bir havayla omuzlarım silkiyordu. Birden, bembeyaz kesilmiş olmalıydım. Ad^ elini omzuma koydu.

-Merak etme... Artık canını sıkmazlar... Onlara, eve geldiğini söyledim...

Üçümüz binlikte Caulaincourt Sokağına çıktık.

- Seni ^ sinemaya götüremeyeceğim, dedi Danimarkalı kadın. Bir süre Tony'yle kalmam gerekiyor...

Beni Gaumont-Palace Sinemasına *Süleyman ve Saba Melikesine* götürmeyi düşünüyordu. Ceplerini karıştırıp bana on franklık bir banknot verdi.

- Büyük adam gibi, Gaumont'a tekbaşına gideceksin... Sonra metroya biner ve gece kalmaya bana gelirsin... Porte Dauphine yönüne binip Eto-ile' de iniyorsun, sonra Nation yönüne binip Troca-dero'da iniyorsun.

Bana gülümsedi. Elimi sıktı. İkisi birlikte kadının mavi arabasına ■ bindiler ve ilk köşeden saparak gözden kayboldular.

O akşam sinemaya gitmedim. Mahallede dolaştım. Junot Caddesinden yukarı doğru çıkarken Sisler Şatosunun önünde buldum kendimi. Günün birinde buralarda oturacağımdan emindim.

Bundan beş yıl sonra, Pigalle'le Ch^nps-Elyse-es arasında yapmış olduğum bir otomobil yolculuğunu anımsıyorum. Clichy Caddesindeki kitapçı dükkanında Claude Bernard'la buluşmaya gitmiştim, o da beni, güzel bir anı olarak hiç unutmayacağım *Lola* ya da *Elveda Philippine'i* görmek için sinemaya götürmek istiyordu... Kanımca, yirmi yaşımın bulutları, güneşi ve gölgeleri, bir mucize gibi bu filmlerde yaş^naya devam ediyorlar. Genellikle hep kitap ya da filmlerden söz ederdik, ama o akşam, ben babama ve babanın işgal döneminde başından geçenlere değindim: Gare Rıhtımındaki depo, Pagnon, Lauriston Sokağı çetesi... O, yüzünü bana çevirdi.

- Lauriston Sokağının neferlerinden biri, şimdi gece kulüplerinde kapıcılık yapıyor.

Nereden biliyordu? Bunu sorma kıvraklığını gösterememiştim.

- Onu görmek ister miydiniz?

Clichy Bulvarından geçmiş ve Pigalle Alanında, havuzun yanında durmuştuk. Saat, aşağı yukarı, akşamın dokuzuydu.

-İşte o.

Les Naturistes’in önünde görev yapan lacivert üniformalı bir adamı gösteriyordu.

Saat on ikiye doğru yürüyerek, Champs-Elyse-es’nin yukarısına, Claude Bernard’ın arabasını park ettiği Arsene-Houssaye Sokağına doğru çıkıyorduk. Ve tekrar ona rastladık Üzerinde yine lacivert giysisi vardı. Bir de güneş gözlükleri. Birbiriy-le yan yana iki kabarenin arasında, kaldırımda kıpırtısız duruyordu; öyle ki bu kabarelerden hangisi için çalıştığı pek anlaşılmıyordu.

Ona Pagnon’la ilgili birşeyler sormak isterdim, ama tam adamın önünden geçerken bir huzursuzluk hissettim içimde. Daha sonra, çetenin öteki üyeleri arasında onun adını aradım. Lauriston’da böyle neferlik, emirerliği yapmış iki delikanlı vardı: Biri Jacques Labussiere, öteki de Jean-Damien Lascaux diye biri. Labussiere, o sıralarda, Ville d’Avray’de Ronce Sokağında, Lascaux ise, Ville-momble tarafında bir yerde oturuyorlardı. Ömür boyu hapis cezasına çarptırılmışlardı. Bu ad^n, ikisinden hangisiydi? Dava sırasında dönemin gazetelerinde yayınlanmış bulanık resimlerden çıkaramı-yordum.

Ona, 1970'de, Arsene-Houssaye Sokağının kaldırımında aynı lacivert takım elbise ve güneş gözlükleriyle yeniden rastladım. Kendi kendime, bu güneş gözlüklerini, otuz yıldır, böylesine kötü yerlerin eşiğinden içeri girmiş, o denli çok insan göre göre gözlerinin yıpranmış olmasından dolayı takıp takmadığını düşündüm...

Birkaç gün sonra, Claude Bernard, kitapçı dükkanının dibindeki dolaplardan birini karıştırmış ve bulduğu, işgal döneminde yazılmış mektubu bana vermişti. Bu mektubu, onca zamandır sakladım. Kendisine mi yollanmıştı acaba?

"Canım sevgilim, sevgili küçük adamım benim, saat öğlenin biri; çok yorgun *uyan-*

dırr;. İşler pek iyi gitmedi. Cafe de la Paix’de bir Alman subayına rastladım, onu■ Chan-tilly’ye getirdim, iki şişe getirttim: 140 *frank. Gece*

saat on ikide, yorulmuştu, ona çok uzakta oturduğumu söylemiştim. Bu nedenle bana bir oda tuttu. Kendisine de bir başka oda. Böylece iki oda üzerinden yüzde aldım, yani 260 *frank, adam da* 300 *frank verdi. Bunlar* 25 *lui'mi karşıladı. Bana dün akşam için, Grand Hötel'in holünde randevu vermişti, ama kararlaştırdığımız saatte, yedide geldi ve üzgün olduğunu söyleyerek, Brest'te olması için iletilen emri gösterdi. Randevumun suya düşmesinden sonra, kendi kendime 'Mont-parnasse'a Cafe de la Marine'ye gideyim, bakayım l'Ange le Maquignon gelmiş mi?' dedim. Gittim. Ange yoktu. Metroya binecektim ki iki Alman subayı yanıma geldi ve kendileriyle gitmemi önerdiler, ama adamların çok aptal olduklarını anladım; vazgeçtim. Cafe de la Paix'ye geri döndüm. Yapacak bir şey yoktu. Cafe de la Paix kapanınca, Grand Hö-tel'in holüne gittim. Hiç. Claridge Barına gittim. Generalleri başkanlığında bir grup subayın protokol toplantısı vardı. Hiç. Yürüyerek Pigalle'e çıktım. Yolumun üzerinde yine hiç-■ bir şey çıkmadı. Saat, yaklaşık gecenin biriydi. Royal ve Monico'ya uğradım, hiçbir şey çıkmayınca Pigalls 'e gittim. Orada da bir şey çıkmadı. Geri dönerken iki zırzopa rastladım, onlarla Pigalls'e gittim, iki şişe içtik, yani* 140 *frank, sonra Barbarina'ya gittik, ora-*

dan da 140 *frank aldım. Bu sabah saat altı buçukta, yorgunluktan ölü bir durumda,* 280 *frankla gelip yattım. Barbarina'da Nicole'ü gördüm, kılığı evlere şenlikti... Sen görmüş olsaydın, zavallı Jeannot'cuğum, miden bula-iıırdı...*

Jacqueline

Bu Jacqueline'in Cafe de la Marine'de bulmayı umduğu l'Ange le Maquignon kim olabilirdi ki? . Aynı kahvede, bir tanık, Montparnasse'ta kötü kişilerle tanışmış oldukları o nisan gecesinde Gisele ve Urbain T.'yi gördüğünü sanıyordu.

81/6

Yıkıntı Çiçekleri'

Champs-Elysees... Burası, tıpkı bir İngiliz kadın romancısının sözünü ettiği ve dibinde, kıyılarında düş kurmuş ziyaretçilerin seslerinin yankısının üst üste katmanlar halinde bulunduğu bir göl gibi. Suyun halkaları bu yankıları

sürekli olarak saklar ve sessiz gecelerde bu yankılar birbirlerine karışır... 1942 yılının bir akşamında, Biarritz Sinemasının yanında, Komiser Schweblin ve Permille-ux'nün adamlarının yaptığı baskında yakalanmış babam. Çok daha sonraları, çocukluğumun bitiminde, Claridge’in holündeki randevularına giderken babama eşlik ederdim ve birlikte, hemen yakındaki, salonu birinci katta olan Çin Lokantasına ak-ş^n yemeğine giderdik. Birkaç yıl önce kendisini Depot’ya götürecek olan polis kamyonetinin olduğu karşı kaldırıma. bir göz atar mıydı acaba? Lord Byron Sokağının 1 numarasındaki büyük cam as-malı, toprak rengi binanın içindeki bürosunu anımsarım. Bitmez tükenmez koridorlardan geçerek, Champs-Elysees’ye çıkılabilirdi. Bu büroyu, böyle iki çıkışı olduğundan dolayı seçtiğini sanıyorum. Büroda, çok güzel sarışın bir kadın olan Simone Cordier’yle hep yalnız olurdu. Telefon çalardı. Kadın almaçı kaldırırdı:

-Alo... kim arıyor?

Sonra babama dönerek, kendine söylenen ismi fısıltıyla tekrarlar ve:

-Burada olduğunuzu söyleyeyim mi Albert? diye sorardı.

- Hayır. Kim ararsa arasın, burada yokum...

Ve öğleden sonraları hep böyle geçerdi. Bomboş. Simone Cordier daktiloda mektuplar yazardı. Babamla ben, sık sık Champs-Elysees’de sinemaya giderdik. Kendi beğenmiş olduğu filmlerin yeniden gösterimine- götürürdü beni. Bunlardan birinde, Alman kadın oyuncu Dita Parlo vardı. Sinema çıkışında, cadde boyu yürümüştük. Pek alışmadığım, sır verir gibi bir edayla:

- Simone, Dita Parlo’nun arkadaşıydı... İkisini aynı zamanda tanıdım... demişti.

Sonra susmuştu. Ve aramızdaki bu sessizlik, bana derslerimle ilgili sorular sormaya başladığı Concorde Alanına kadar sürmüştü.

On yıl sonra, ilk romanımı daktiloya çekebilecek birisini arıyordum. Simone. Cordie°r’nin adresini bulmuştum. Ona telefon ettim. Bunca

zamandan so!l‘a kendisini anımsamama şaşırmış, ama yine de beni Belloy Sokağındaki evine çağırmıştı.

El yazmalarım koltuğumun altında o daireye girdim.. Önce babamı sordu. Bir yanıt veremedim, çünkü bilmiyordum.

- Demek roman yazıyorsunuz, ha? ;

Pek emin olmayan bir sesle "evet" dedim. Salon olması gereken, ama içinde neredeyse hiçbir eşya bulunmayan bir odaya aldı beni. Duvardaki bej boya yer yer kabuk kabuk kalkmıştı.

- Bara gidelim, dedi. '

Ve ani bir hareketle, odanın dibindeki beyaz bir amerikanbarı işaret etti. O anda, belirgin aldırmazlığıyla beni hayrete düşüren bu davranışının, ne denli rahatsızlık ve şaşkınlık dolu olduğunu şimdi anlıyorum. Barın arkasına geçip ayakta durdu. Romanımı tezgâhın üzerine koydum.

-Viski mi vereyim? dedi.

Ona ‘hayır’ demeye cesaret edemedim. Bir duvar lâmbasının bulanık ışığında barın iki yanında ayakta duruyorduk. Kendisine de viski koydu.

- Benim gibi, sek mi içersiniz?

-Evet.

Dani^niarkalı kadının Malafousse’unyerinde ik-r^ ettiğinden bu yana, yani çok uzun zamandır viski içmemiştim.

İçkisinden büyük bir yudum aldı.

- Size tüm bunları daktilo etmemi mi istiyorsunuz?

Romanımı gösteriyordu.

- Biliyor musunuz, uzun' z^^mdır daktilo yazmıyorum...

Yaşlanmamıştı. Yeşil gözleri eskisi gibiydi. Yüzünün asıl çatısını oluşturan ögeler aynı kalmıştı: Alın, kaş çizgisi, düz burun. Ama teni biraz kızarmıştı.

- Yeniden başlamam gerek... Melekemi yitirdim...

Birdenbire bu boş odanın neresinde, nasıl daktilo yazacağını düşündüm. Makineyi barın üzerine koyarak ayakta mı yazacaktı?

- Eğer sizin için zor olacaksa, vazgeçelim...

-Yoo hayır... katiyen...

Kendisine tekrar viski koyuyordu.

-Yeniden başlarım. Bir daktilo kiralarım...

Avucunun içiyle tezgaha vuruyordu.

- Bana üç sayfa bırakın ve on beş gün sonra gelin... Gelirken üç sayfa daha getirin ve böyle çalışalım. Sizin için uygun mu?

-Evet.

-Bir viski daha?

Simone Cordier’nin dairesinden çıkınca, metroya kemen Boissiere İstasyonundan binmedim. Akşam olmuştuve öylesine mahallede dolaştım!

Daktiloya çekeceğini pek de ummayarak el yazılarımın üç sayfasını bırakmıştım ona. Beş yıldır babamdan haber almadığımı söylediğimde omuzlarını silkmişti. Anlaşılan, Albert’in yapacağı hiçbir şey, hatta ortadan kaybolması bile onu şaşırtmıyordu.

Yağmur yağmıştı. Havada bir benzin ve ıslak yaprak kokusu vardı. Birdenbire Pacheco’yu düşündüm. Onu, aynı kaldırımda yürürken hayâl ediyordum. Baltimore Otelinin oraya varmıştım. Bir akşam bu otelde birisiyle buluştuğtınu biliyordum ve kendi kendime ne tür birisiyle buluştuğunu düşündüm. Belki de l’Ange , Maquignon’du buluştuğu.

Pacheco’yla ilgili olarak bana ulaşan tek canlı tanıklık, tamamen rastlantı sonucu, bir sohbet ara. sında, Claude Bernard’ın Loups Adasındaki evinde karşıma çıktı. Ortağı olarak tanıttığı Brükselli bir antikacıyla hep birlikte orada yemek yemiştik. O adamla ben, nereden çıkıp da, Bellune Dükünden, sonra da Philippe de Bellune, nam-ı diğer de Pac-heco’dan sözettik acaba? Bu ad adama yabancı gelmiyordu. Çok gençken, Belçika’da bir plajda, Zeeb-rugge yakınındaki Heist’ta, Felipe de Pacheco adlı . biriyle tanışmıştı. Adam, mendireğin üzerinde, köhne bir villadaki büyükanne ve büyükbabasının yanında kalıyordu. Perulu olduğunu söylüyordu.

Felipe de Pacheco, Hotel du Phare’a sık sık gidiyordu. Otelin, eskiden Liege Operasında şantöz olan sahibi, bazan akşamları müşterilerine bir resital verirdi. Adam, otel sahibesinin kızına, çok güzel bir sarışın olan Lydia'yla âşıktı. Gecelerini, Brükselli arkadaşlarıyla bira içerek geçirirdi. Sabahları, öğlene kadar uyurdu. Öğrenimini yarıda kesmiş, yaş^mnı her türlü yola başvurarak geçiriyordu. Büyükannesi ve babası onu denetleyemeye-cek kadar yaşlıydılar.

Ve birkaç yıl sonra, konuştuğum kişi o delikanlıya, bir tiyatro kursunda rastlamıştı, Philippe de Bellune adını kullanıyordu. Kursa, çok açık kumral saçlı bir kızla birlikte katılıyordu. Adam, esmerdi, gözünün üzerinde bir leke vardı. Bir gün, o Philippe de Bellune, bir gazetede gördüğü ilan saye-. sinde çok iyi para getiren bir iş bulduğunu söylemişti.

Bir daha ikisini de gören olmamıştı. Ne Philippe de Bellune’ü, ne de açık kumral saçlı kızı. 1942 yılının kış ayları olmalıydı.

O yılın kış aylarında çıkan gazetelerdeki tüm iş ilanlarını taradım:

Özel bir nitelik ya da bilgi sahibi olmayan gençler aranıyor. Çok iyi para getiren, hemen kazanç sağlayan bir iş. Delbarre ya da Eteve adına Hotel Baltimore, Kleber Caddesi, 88 bis, XVI *adresine mektup yazılması ya da akşam yediden sonra bizzat müracaat edilmesi.*

Kuzey Garı hizasında, Magenta Bulvarı üzerindeki bir oteli, Belçika Otelini anımsıyorum. Burası, bab^mn çocukluğunda oturduğu mahalleydi. Annem de, Paris’e ilk kez Kuzey Garından gelmişti.

Bugün o tarafa doğru gitmek istedim, ama Kuzey Garı gözüme öyle ı.Jzak göründü ki vazgeçtim. Belçika Oteli... Temmuzda Knokke-le-Zoute'a annemle birlikte berduşlar ' gibi vardığımızda on altı

yaşındaydım. Annemin arkadaşları bizi ağırlama inceliğini göstermişlerdi.
,

Bir akş^, ikimiz birlikte, Albert-Plage'daki bü^yük mendireğin üzerinde geziniyorduk. Kumarhaneyle, ötesinde Heist-sur-Mer Mendireğinin başladığı bir k^m tepesi bölgesini ardımızda bırakmıştık. Hotel du Phare'ın önünden geçmiş miydik? Elisabeth Caddesinden geri döndüğümüzde, birçok terk edilmiş villa gördüm. Bunlardan biri belki de Felipe de Pacheco'nun büyükannesi ve büyükbabasına aitti.

Dün ajtşam kızımı, Gobelins tarafına götürdüm. Dönüşte taksi Sante Sokağı boyunca ilerledi ve orada, tabelasında ODUN, KÖMÜR, İÇKİLER yazan kahvelerden biri, yeşil ışıkla ay dınlanmıştı. Arago Bulvarında gözümü hapisanenin karanlık ve bitmek bilmeyen duvarından ayırainıyordum. Eskiden giyotin sehpası burada kuruluyordu. Yeniden, babamın Gare Rıhtımındaki depodan çıkışını ve büyük olasılıkla onu, o gece, karşılamaya gitmiş olan Pagnon'u düşündüm. Pagnon'un da, Lauriston Sokağı çetesinin şefi olan 'Henri' tarafından kurtarılmadan önce, 1941'de Sante'de yatmış olduğunu biliyordum.

Taksi Denfert-Roctereau'ya gelmiş, Saint-Vin-cent-de-Paul Hastanesi, Rasathane ve Bureau des Longitudes boyunca uzanan caddeye sapmıştı. Se-ine Nehrine doğru ilerliyordu. Düşlerimde sık sık bu yol boyunca gitmişimdir: Gare Rıhtımındaki depo ya da Sante olabilecek bir tutukevinden çıkıyorum. Gece vakti. Deri koltuklu büyük bir otomobilde birisi beni, bekliyor. Hastaneler, manastırlar, şarap halleri, deri halleri ve hapisanelerle dolu bu mahalleden çıkıp Seine Nehrine doğru ilerliyoruz. Carrousel Köprüsü ve Louvre Müzesinin gişelerini aşıp da Sağ Yakaya vardığımız anda rahat bir soluk alıyorum. Artık hiçbir şeyden korkmuyorum. Tehlikeli bölgeyi ark^mzda bıraktık. Bunun anlık bir rahatl^a olduğunu biliyorum. Daha sonra, benden hesap soracaklar. Nedeni pek belirgin olmayan bir suçluluk duygusu duyuyorum: Suçortağı ya da tanık olarak ilişkide bulunduğum bir suç, bunu tam olarak hiçbir zaman bilemeyeceğim. Ve bu karışıklığın, cezadan kurtulmamı sağlayacağını

umuyorum. Bu düş gerçek yaşamda neye denk düşüyor acaba? İşgal sırasında karışık bir durum yaşamış olan babamın anısına mı? Bir baskın sırasında, Fransız polisleri tarafından neyle suçlandığını bilmeksizin yakalanmış ve Lauriston Sokağı çetesinin bir üyesi tarafından mı kurtarılmış olan babamın? Bu çetenin üyeleri, sahipleri tarafından 1940 yılının haziranında terk edilmiş birçok lüks otomobil kullanıyorlar. 'Henri' vaktiyle Cadaval düküne ait olan beyaz bir Bentley, Pagnon da, Alman yazarı Erich Maria Remarque'ın Amerika'ya giderken Boetie Sokağındaki bir ta^^ciye emanet ettiği bir Lancia'yla gezerdi. Pagnon l;ıabamı almaya, herhalde, Remarque'dan çalınmış o Lancia'yla gitmişti. 'Kodes'ten -babamın deyimiyle- çıkıp da, sokağa çıkma yasağından sonra, kendini, Paris'in içinden yavaşça geçerek Sağ Yakaya doğru ilerleyen, deri koltukları mis gibi kokan o arabalardan birinde bulmak ne tuhaf bir duyguydu kimbilir... Ama günün birinde hesap vermek gerekecekti...

Karmaşık koşullarda Sol Yakadan Sağ Yakayı arabayla geçiş düşümü, bizzat ben de, 1960'ın Ocak ayında, on dört buçuk yaşındayken, okuldan kaçtığımda yaşadım. ' Croix-de-Berny' den bindiğim otobüs beni Orleans Kapısına, kentin kiyısındaki o apartman bloklarından birinin altında bulunan Cafe de la Rotonde'un karşısında bıraktı. Dışarıya gezmeye gittiğimiz ender günlerde, pazartesi sabahı saat yedide Cafe de la Rotonde'un önünde toplanmamız ve bizi okula geri götürecek otobüsü beklememiz gerekirdi. Burası, yoldan çıkmış çocuklar, zengin ailelerin kötü tohumları, o zamanlar 'aşif-te' diye tanımlanan kadınların gayri meşru çocukları ya da bir Paris yolculuğu sırasında, ağır bir çantaymışçasına bu kentte bırakılmış çocuklar için lüks görünümlü bir tür ıslaheviydi. Örneğin, yatakhane arkadaşım, Brezilyalı Mello Rodrigues, bir yıldır ailesinden hiçbir haber almamıştı. .. Ailelerimizin bize vermediği disiplini aşılamak için, okul yönetimi bir askeri okul katılığına başvururdu: Uygun adım marş, sabahları bayrak töreni, fiziksel cezalar, esas duruş, geceleri yatakhaneleri teftiş, perşembe öğleden sonraları Hebert Pistinde bitmek bilmez turlar...

O 18 Ocak 1960 pazar günü, ben ters yöne gidiyordum: Kışın pazartesi sabahları, Montrouge ve Malakoff tan 'kodes'e döndüğümüz o son derece kasvetli, Cafe de la Rotonde'dan, metroyla Saint-Ger^^^in-des-Pres'ye doğru gidiyordum. Malafos-• se'un yerinde, Danimarkalı kadın:

- Küçük ahbap için bir viski... dedi.

Tezgâhın arkasındaki garson gülümsedi ve

ona:

-Reşit olmayanlara alkol servisi yapmıyoruz, madam, diye yanıtladı.

Kadın da, bana kendi bardağından bir yudum içirtti. Viskisinin tadı bana, özellikle çok acı geldi, onlara annemle babam bir ay süreyle burada olmadıkları için eve dönemeyeceğim söyleme cesaretini de verdi.

-O zaman okuluna dönmelisin, dedi, siyah gözlük takan ve mısır kâğıdından sigara içen adam. '

Onlara bunun olanaksız olduğunu anlattım: Okulda bir çocuğun kaçması, hemen okuldan kovulmasıyla cezalandırılırdı. .. Beni geri almazlardı.

- Peki evinde kimse yok mu?

-Yok.

- - Pekiyi annenlere haber verilemez im?

- Hayır.

-Evin anahtarı da mı • yok sende?

- Hayır.

-Ben bu küçük ahbapla ilgileneceğim, dedi Danimarkalı kadın.

Elini omzuma koydu. Diğerlerinden izin' isteyip Malafosse’un yerinden ■ çıktık. Arabası, rıhtımın biraz ilerisinde, Güzel Sanatlar Okulunun. ötesinde park edilmişti: Koltukları kırmızı deriden lacivert bir Peugeot 203. Bu arabayı çok iyi tanıyor-■ dum. Bu mahallede, Hotel de la Louisiane ya da Montana’iıın önünde birçok kez görmüştüm.

Kadının yanlna, ön koltuğa oturdum. Birden hareket etti.

-Birisinin seninle ilgilenmesi gerek, dedi dingin bir sesle.

Rıhtımlar boyunca ilerledik ve Concorde Köprüsünden, Seine’in öbür yakasına ulaştık. Sağ Yakada kendimi daha iyi hissediyordum, sanki Seine, beni arkalardaki düşman bir ülkeden koruyan sınırmışçasına. Cafe de la Rotonde’dan, Croix-de-Berny’den ve okuldan uzaktaydık... Ama geleceği düşünüp kaygılanmam engelleyemiyordum, çünkü onarılması olanaksız bir şey yaptığımı düşünüyordum.

- Sizce çok mu kötü? diye sordum kadına.

- Ne çok mu kötü?

Bana doğru döndü.

-Hayır, küçük ahbap... Halledilir...

Danimarkalı şivesi içimi rahatlatıyordu. Co-urs-la-Reine boyunca gidiyorduk ve kendi kendime en azından bu kadına güvenebileceğimi düşünüyordum.

- Polise haber verirler...

- Polisten korkuyor musun?

Gülümsüyor, menekşe rengi gözleriyle bana

bakıyordu.

- Sakin ol, küçük ahbap...

Sesinin yumuşak ve kalın tınısı kaygımı dağıtıyordu. ^Alına Alanına ge^dş, . Trocadero’ya kadar uzanan cadde boyunca yol alıyorduk. Erkek kardeşimle birlikte Boulogne Ormanına gitmek için bindiğimiz 63 numaralı otobüsün yoluydu bu. Hava güzel olduğunda otobüsün sahanlığında dururduk.

63’ün saptığı, ağaçların gölgelediği sağdaki cad- ■ deye dönmedi. Arabayı, Paul-Doumer Caddesinin girişinde, büyük modern apartmanların önünde

durdurdu.   .

- Burada oturuyorum.

Giriş katında, neon ışıklarıyla aydınlatılmış uzun bir koridora girdik. Pardösülü bir gölge, kapısının önünde bekliyordu. İnce bıyıklı, iriyarı, esmer bir adam. Dudağının kenarında bir sigara vardı. Ona da, Saint-Germain-des-Pres sokaklarında rastl^mştım, daha önceleri.

-Anahtarım yok, dedi.

Adam bana, biraz şaşırmış bir ifadeyle gülümsüyordu. .

-Bir arkadaşım, dedi kadın beni işaret ederek.

- Memnun oldum.

Adam elimi sıkıyordu. Kadın:

-Biraz dolaşır mısın, küçük ahbap, dedi. Bir saat sonra gel... Bu akşam seni restorana davet ediyorum, sonra da sinemaya gideriz...

Kadın kapıyı açtı, birlikte içeri girdiler. Sonra, kafasını kapı aralığından uzatarak,

-Dönüşte kapı, numarasını unutma sakın, dedi kadın, 23.

Parmağıyla, . açık renk tahta kapının üzerindeki sarı metalden ‘23’ sayısını gösteriyordu.

-Bir saat sonra gel... Bu akşam, Montmar-tre’a, San Cristobal’e gider âlâ bir kayıntı çekeriz ...

Danimarkalı şivesi, böyle başıboş argo sözcükler kullandığında daha da tatlı geliyordu kulağa.

Kapıyı kapadı. Bir an, koridorda, kıpırtısız kalakaldım. Kapıyı çal^^mak için kendi kendime büyük bir çaba gösterdim. Apartmandan yavaş ve düzenli adımlarla çıktım, çünkü giderek paniğin etkisine girdiğimi

duyumsuyord'^n. Trocadero Alanının öte yanına asla geçemeyeceğimi sandım. İlk polis karakoluna gidip suçumu itiraf etmemek için kendimi zor tuttum. Hayır, çok aptalca olurdu. Polisler beni' gerçek bir ıslahevine ya da, ‘gözetim merkezi’ dedikleri yere gönderirlerdi. Danimarkalı kadına gerçekten güvenebilir miydim? Paul-Do-umer Caddesinin kaldırımında kalmalıydım, kadının gidip gitmeyeceğini görebilmek için. Evine giren pardösülü esmer adam, kadını, benimle ilgilenmekten vazgeçirebilirdi. 23 numaralı oda. Numarayı unutmamalıydım. Kırk beş dakika daha geçirmem gerekiyordu. Kadın yerinde olmasa bile, dönene değin, çevreye belli etmeksizin, apartmanın kapısında beklerdim.

Kafamda bu düşünceleri tartarak kendi kendimi rahatlatmak istiyordum. Alanın öbür tarafında 63 numaralı otobüsün durağı vardı. Boulogne Ormanına gidip dönecek kadar vaktim var mıydı? Cebimde 10 frank kalmıştı. Ama bu otobüste yapayalnız kalacağımdan, Muette’in çimlerinde, gölün kıyısında, henüz birkaç yıl önce erkek kardeşimle gittiğim o yerlerde yapayalnız kalacağımdan korkuyordum. Paris’e tepeden bakan o alanda durmaya karar verdim. Ve kış güneşinin aydınlattığı bahçe-' nin inişli yollarından aşağı indim. Kimseler yoktu. Kendimi daha iyi hissediyordum. Tepemde sarayın dev pencereleri ve sundurması. İçerideki salonlar ve geçitlerin de, bahçeler gibi bomboş olduğu-

nu düşündüm. Bir banka oturtmak istedim. Bir süre sonra, öyle hareketsiz oturmak içimde tekrar - bir korku başlamasına yol açtı. Bunun üzerine kalktım ve bahçenin yollarından Seine Nehrine doğru yürümeye başladım.

Akvaryumun önüne gelmiştim. Bir giriş bileti aldım. Bir metro istasyonuna girer gibiydim. Merdivenlerin dibi karanlıktı, ama bu beni rahatlatıyordu. Vardığım salonda yalnızca akvaryumlar aydınlatılmıştı. Yavaş yavaş, bu alacakaranlıkta yeniden sakinleştim. Artık hiçbir şeyin hiçbir önemi yoktu. Ailemden, okuldan, tek güzel anısı Danimarka şiveli o tatlı ve uğultulu ses olan yaşamın gürültüsünden, her şeyden uzaktaydım... Akvaryumlara yaklaştım. Balıkların renkleri tıpkı çocukluğumdaki çarpışan arabalarınki gibi canlıydı: Pembe, turkuvaz, zümrüt yeşili... Gürültü yapmıyordu balıklar. Camın kenarları boyunca kayıyorlardı.

. Ağızlarını açıyor, hiçbir ses çıkarmıyorlardı, yalnız, arada bir suyun yüzüne baloncuklar çıkıyordu. Onlar benden asla hesap sormazlardı.

Orada, Henri-Martin Caddesinin kaldırımında, kışları pazar akşamlarının, Batı mahallelerinde de, Ursulines tarafında ya da buz gibi Pantheon Alanındaki kadar hüzünlü. olduğunu düşündüm.

Göğsümün ta içinde bir baskı hissettim, yaprakları büyüyen ve beni boğan bir çiçek varmış gibi. Yere çakılmıştım. Allahtan, kızlarımın varlığı beni bugüne bağlıyordu. Yoksa, yatılı okula geri dönüşleriyle, Boulogne Ormanından geçişleriyle, Neuilly'nin yapılmayan at yarışlarıyla, yatakhanedeki gece lambalarıyla bütün eski pazar akşamları, kuru yaprak kokuları arasından beni su üstüne çı- • karacaklardı. Apartmanlarda görünen birkaç ışıklı pencere de, boş dairelerde otuz yıldır açık unutulmuş gece lâmbalarıydı.

Jacqueline'in anısı yağmur suyu birikintileri ve apartmanlarda boş yere yanan ışıkların arasından çıkıp geliverdi. Hâlâ bir yerlerde yaşıyor mu bilmiyorum. Onu en son, yirmi dört yıl önce, Viya-na'daki Batı Garının holünde görmüştüm. Ben Paris'e dönmek için o kentten ayrılmak üzereydim, o ise, kalmak istiyordu/ Bir süre daha, Saint-Charles Kilisesinin arkasındaki Taubstummgasse'deki odada oturmuş olmalı. Sonra, sanırım, o da yeni serüvenlere doğru yola çıkmıştır.

Aynı dönemde tanıdığım insanlardan bazılarının bugün nerede olduklarını düşünüyorum. Onlara hangi kentte rastl^na şansım olabileceğini düşlemeye çalışıyorum. Paris'i temelli terk etmiş ol-

duklarmdan eminim. Ve insanların, çoğu zaman son anda sığındığı ve z^^mın, çocukluğumun Car-rousel bahçesindeki duvar saati gibi durmuş olduğu Roma kenti geliyor aklıma. '

O yaz, birkaç aydır bir başka yabancı kentte, Viyana'da bulunuyorduk. Hatta orada temelli kalma niyetindeydik. Bir akşam, Graben civarında, kapısı apartman kapısına benzeyen bir kahveye girdik. Girişten sonra, grimsi parkeleriyle, bir özel dans okulunu ya da bir otelin terk edilmiş

holünü, hatta belki de bir gar büfesini andıran büyük bir salona geçiliyordu. Işık, duvarlara konmuş tüp şeklindeki neon lâmbalarından geliyordu.

Burayı bir gezintim sırasında, rastlantıyla bulmuştum. Düzgün biçimde sıralanmış ve birbirlerinden geniş aralıklarla ayrılmış masalardan birine oturduk. Kendi aralarında alçak sesle konuşan üç-dört müşteriden başka kimse yoktu.

Kuşkusuz, Jacqueline'i o gece, Cafe Rabe'a gö_, türen bendim. ^Ama, tamı t^mna benimle aynı yaşta olan bu kız hayaletleri kendine çekiyordu, sanki. Paris'te onu ilk kez gördüğüm pazar akşamı, çok tuhaf kişilerleydi... Şimdi, Cafe Rabe'da acaba ne tür bir rastlantıyı kışkırtacaktı kimbilir?

Bir adam girdi içeri. Üzerinde tüvit bir ceket vardı. . Belirgin biçimde topallayarak, salonun dibindeki bara yöneldi; kendisine bir bardak ve bir sürahi su aldı. Aksak yürüyüşüyle gelip yanımızdaki masaya oturdu.

. Bu. adamın kahvenin sahibi olabileceğini düşündüm. Konuş^malarımızın birkaç sözcüğüne kulak misafiri olunca, bize doğru döndü:

- Fransız mısınız?

Şivesinde çok hafif bir bozukluk vardı. Gülüm- . süyordu. Kendini tanıttı.

- Ben, Rudy Hiden...

Bu ismi daha önce duymuştum, ama kim olduğunu bilmiyordum. Düzgün hatlarıyla yüzü, bir sinema oyuncusuna ait olabilirdi. O anda Rudy adı beni şaşırtmıştı. Kardeşimin adıydı bu. Ve romantik şeyler çağrıştırıyordu: Mayerling, Valentino' nun cenazesi, uzak çağlarda melankoli illetine tutulmuş bir Avusturya İmparatoru.

Rudy Hiden'le, birbirlerini tanımayan, ama bir vagon-restoranda aynı masaya düşen yolcular gibi, birkaç beylik şey konuştuk. Bize Paris'te yaşamış olduğunu, uzun z^nandır gidemediğini ve o kenti çok özlediğini söyledi. Biz ' Cafe Rabe'dan ayrılırken başıyla törensel bir hareket yaparak sel^nladı bizi.

Daha sonra o adanın, futbol tarihinin en büyük kalecisi olduğunu öğrendim. Onun ve Viya-na'nın Wunderteam takımında oynayan, isimleri kulağa bir melodi gibi çalan ve zarafetleriyle futbol seyircisinin gözlerini k^aştıran öteki arkadaşlarının resimlerini bulmaya çalıştım. Rudy Hiden futbolu bırakmak zorunda kamıştı. Paris'te, Magel-lan Sokağında bir gece kulübü, sonra de Michodi-ere Sokağında bir bar işletmişti. Bacağını kırmıştı. Sonra doğduğu kente, Viyana'ya dönmüştü. Ve bu kentte bir berduş gibi y^^mnı sürdürüyordu.

Çafe Rabe'daki neon ışığının altında, aksak yürüyüşüyle bize yaklaşışını görür gibiyim. Scott Fitzgerald'ın bana onu anımsatan bir cümlesini

bulmam. hir rastlrıni: mı acaba? "Yetenekleriyle para kazanan tum profesyonel boksörlerin, aktörlerin, yazarların, en verimli yıllarında kendilerini bir menajere emanet etmeleri gerektiğini düşünüyo-. rum. O yeteneğin gelip geçici ögesi bizden öyle 'farklı' görünüyor ki, bize yabancı olan ve varlığımızın iyice gizli bir kıvrımında yok olan bir şey gibi... İşte bu nedenle, ona sahip olan ve kısacası tüm hesapları . ödeyecek olan zavallı adamdan çok daha emin bir koruyucuya emanet etmek gerekiyor onu."

Ve Cafe Rabe'da rastlaşıyorsunuz.

Jacqueline'le bir pazar akşamı, Paris'te ^XVI. Bölgede tanıdım. Burası tuhaf bir bölgedir. Örneğin, on : dokuz yaşındayken tanıdığım ve kişiliği hakkında daha çok bilgi edinmek için savcılık dosyasını incelemek isteyeceğim Claude Bernard, çoğu zaman bu Batı Mahallesindeki lokantalarda yemeğe giderdi. Lauriston çetesinin mensupları' da öyle. Pagnon, Belles-Feuilles Sokağındaki lüks bir mobilyalı dairede otururdu. Neuilly'deki at yarışlarına ve hatta Boulogne Ormanındaki Cerde de l'Etrier'ye giderdi sık sık. Hatta, metresinin bir öğleden sonra, kimse tarafından rahatsız edilmeksizin, rahat rahat ata binebilmesi için, Cerde de l'Et-rier'ye, bir gün 'Henri' aracılığıyla el koydurtmuştu..

Belleğimde Bölgeye ait birtakım anılar bulmak için tüm araştırmalarıma karşın, sanki bir haciz sonrasındaymış gibi bomboş apartman dairelerinden başka hiçbir şey gelmiyor aklıma. ' Tıpkı Simone Cordier'nin salonu gibi.

O pazar akşamı, yağmur yağıyordu. Ekim ya da kasım olmalıydı. Claude Bernard akşam yemeği için, Tour Sokağındaki bir lokantada randevu vermişti bana. Birgün önce ona, Balzac'ın külliyatını -Veuve Houssiaux baskısı - satmıştım. Lokantaya önce ben gitmiştim. Benden başka müşteri yoktu. Açık renk tahta kaplamalı duvarları olan küçük bir salonda bekledim. Binici ve at sahiplerinin pek çoğu imzalı fotoğrafları duvarları süslüyordu.

Üç kişi, oldukça gürültülü bir biçimde içeri girdiler: Elli yaşlarında, iriyarı, üzerinde bir avcı ceketi ve bir fular olan bir adam, çok daha genç, esmer bir ad^ ve benim yaşımda, kumral saçlı, mavi gözlü, kürk manto giymiş bir kız. Lokantanın sahibi onlara doğru ilerledi.

-Yenilik var mı?

Ufak esmer adam, utku dolu bir bakış fırlattı:

- Vierzon-Paris arasını bir saat on beş dakikada katettik... Yolda kimseler yoktu... Saatte ortalama yüz elli kilometre, yaptık... Bunların ödlerini kopardım...

Kızla, avcı ceketli sarışın adamı gösteriyordu. Sarışın adam omuzlarını silkti:

-Kendini araba yarışçısı sanıyor. Yirmi yaşındayken benim Wimille ve Sommer'le koştuğumu unutuyor...

Üç ad^ gülüştüler. Kız surat asar gibiydi. Patron onlara benimkinin karşısında bir masa gösterdi. Benim varlığımı fark etmemişlerdi. Esmer adamın sırtı bana dönüktü. Öteki kızın yanında kanepede oturuyordu. Kız' kürk mantosunu çıkarmamıştı. Telefon çaldı. Aygıt, barın üzerinde, benim yanımdaydı. „

- Sizi arıyorlar, beyim.

Patron, almaçı bana uzatıyordu. Üçünün de • ba-kışlan bana çevrildi. Hatta esmer olan arkasını döndü. Claude Bernardgelemeyeceği için özür diliyordu. 'Beklenmedik bir ziyaretten dolayı, Loups Adasındaki evinden

çıkamadığını' söylüyordu. Yemek ücretini ödeyebilecek kadar par^' olup olmadığını soruyordu. Şans eseri, Balzac'ın satışından aldığını 3000 frank cebimdeydi. Telefonu kapattığımda, bakışım kızınkilerle karşılaştı. Lokantadan, yemek yemeden ayrılmaya cesaret edemiyordum, çünkü paltomu istemem gerekecekti, oysa bir garson en dipteki vestiyere götürmüştü onu.

Oraya, daha sonraları birçok kez gittim. Claude Bernard'la ya da tekbaşıma.- Claude Bernard, Tour Sokağına böyle sürekli gitmeme şaşırıyordu. Kürk mantosunu hiç çıkarmayan ve hep surat asarmış gibi duran o kız hakkında daha fazla bilgi edinmek istiyordum.

O grup, her pazar akşamı, saat dokuz buçuk sularında geliyordu. Dört-beş . kişiydiler, bazan daha da kalabalık oluyorlardı. Konuşmaları gürültülüydü ve patron onlara karşı saygılı bir sevecenlik gösteriyordu. Kız, onların masasında, her z^^m dimdik ve hep avcı ceketli sarışının yanında oturuyordu. Tek söz etmiyordu. Yok gibiydi. Kürk mantosu yüzünün gençliğiyle çelişkiliydi.

"Vierzon-Paris arasını bir saat on beş dakikada katettik... Yolda kimseler yoktu..." İlk pazar akşamı duymuş olduğum bu sözlerin yankısı öyle uzaklarda ki, kulak kesilmem gerekiyor. Yıllar bu konuşmayı, parazitlerle dolduruyor... Vierzon... Avcı ceketli sarışmın bir şatosu ve arazilerinin olduğu Sologne'dan dönüyorlardı. Adamın bir marki unvanı vardı. Daha sonra adının, Valois Sarayının ince belli pajlarını[1] ve ailesinin soyundan geldiklerini iddia ettiği Morgane perisini anımsattığını öğrendim.

^Ama. karşımda, yalnızca, ağır suratlı ve kalın sesli bir adam vardı. Birkaç yıl spnra, Paris dolaylarındaki bir yolcu hanında celeplik ve et taşımacılığı yapan adamların konuşmasını dinlerken duyduğum rahatsızlığı aynen hissettim: Kendilerine geyik ve yabankeçisi satan adamlardan, izinsiz kesimlerden ve at kasaplarına geceyarıları yapılan mal teslimatından söz ediyorlardı ve çalıştıkları yerlerin adları Nerval'in kullandığı o zarif adların aynısıydı: Crepy-en-Valois, Mortefontaine, Loisy, La Chapelle-en-Serval. ..

Demek Sologne'dan geliyorlardı. Marki, Vier-zon Ormanına doğru 'sürdürülen' -bu deyimi onların ağzından duymuştum- bir sürek avı rallisinin ekip şeflerinden biriydi. Bu rallinin adı 'Solog-ne-Etang de

Menehou’ydu, Ve ben, bir orman patikasının bitimindeki o gölü, günbatımında düşünüyordum. Uzaktaki, av boruları takımı içimi bulandırıyordu. Gözlerimi, uyuyan kızıl parıltılı sudan, nilüfer yaprakları ve sazlıklardan ayıramıyordum. Yavaş yavaş, suyun yüzeyi kararıyordu ve ben o kızın, Menehou Gölünün kıyısındaki çocukluğunu düşünüyordum...

Aradan birkaç' pazar akşamı geçince, lokantanın sahibi be ıi tanımaya başladı. Ötekilerin henüz gelmediği sırada, fırsattan yararlanarak, patrona, o kürk mantolu kızın, hep refakat ettiği ve yanına oturduğu markinin nesi olduğunu sordum. 'Yoksul bir akrabası" dedi, adam omuzlarını silkerek.

Büyük olasılıkla, marki gibi, kökenleri çok eski dönemlerde yitip giden ve İle-de-France’la, So-logne Ormanlarının göbeğinde yerleşmiş olan çok eski bir soylu aileden gelen yoksul bir akraba herhalde... Kızın, çocukluğtinu, Dames des Ursulines de Bourges’da yatılı bir okulda geçirmiş olduğundan emindim. Erkek vârisi olmadığından körelen ve Haçlı seferlerinden sonra uzun süre Konstanti-nopolis’te, Yunanistan’da ya da Sicilya’da kaldıkları için ‘deniz ötesi tayı’ diye adlandırılan bir ailenin tek çocuğu olmalıydı. Çok daha sonra, atalarından biri eski memleketlerine, Sologne’a geri dönmüş ve Menehou Gölünün kıyısında yıkıntı halinde bir şatoyla ve yazları çevresinde kocaman kelebeklerin uçuştuğu ıhlamur ağaçlarıyla karşılaşmıştı.

Bir pazar akşamı, kız kürk mantosunun içinde, her zamankinden daha da somurtkandı. Masamdan, markinin, onu neşelendirmek için yaptıklarını izliyordum: İşaret parmağıyla çenesini okşadı, ama kız sanki yapışkan bir şey dokunmuşçasına, sert bir hareketle başını çevirdi. Tiksinmesine hak veriyordum: Markinin elleri, kalın ve kırmızıydı, bana ‘Hayvanların Kanı’ adlı belgeseli anımsatan, kaba ellere benziyordu. Şimdi buna bir de, Nerval’in memleketinde gezip duran celeplerle et nakliyecilerinin konuşmaları ekleniyor. Avcı ceketli bu sarışın, şişman adam, eliyle o zarif yüzü kirletmeye nasıl cesaret ediyordu? Bir pazar o kıza ilgi-duyduğumu fark eden Claude Bernard, "En beğendiğim oyuncuya, Joan Fontaine’e benziyor," demişti...

Builtifat bana ancak yarı yarıya doğru gibi gelmişti. Joan Fontaine İngilizdi, oysa bu kız benim gözümde, _o dönem düşlediğim ideal Fransız kızını simgeliyordu.

O akşam, masalarında, öteki pazar günlerinkin-den daha kalabalık bir topluluk olduğunu fark ettim. İsim de verebilirim: Claude Bernard’m bir hafta önce aralarında görüp tanıdığı, Jean Terrail adlı biri, François I Sokağında bir otel işlettiğini söylediği esmer biri. Oysa, Pagnon üzerine edindiğim bilgiler arasında şu da vardı: "1943’te, kendisine satış amacıyla Bay Jean Terrail tarafından verilmiş olan üç yüz bin frankı şahsen dolandırmak." Bu insanların dünyası bende çocukluk anılarımı canlandırıyordu: Bab^mn dünyasıydı bu. Markiler ve dolandırıcılar. Derme çatma soylular. İpten kazıktan kurtulmuş kişiler. L’Ange le Maquignon. Daha sonra hiç çıkm^nak üzere geri dönecekleri hiçlikten son bir kez çekip çıkarıyorum bu kişileri.

Şimdi, o pazar akşam yemekleri bana, sanki aradan yüzyıl geçmiş gibi • uzak görünüyor. Ona ka-tılanların tümü öldü. Benim açımdan tek • ilgi çekici yanları, Jacqueline’in çevresinde çürümüş kadifeden bir kılıf oluşturmalarıydı... Vierzon-Paris ara-, sını bir saat on beş dakikada katettik... Yolda hiç kimseler yoktu... Lokantanın kapısı o yola açılıyor ve dışarıdan ıslak toprak ve ıhlamür kokusu geliyor.   ,

Yemeğin ortasında, kız birden ayağa kalkmıştı. Marki, onu omzundan tutarak engellemek istemişti. Ama kız, masadan ayrılmış ve aldırmaz adımlarla lokantadan çıkmıştı. Marki tek laf etmemiş, aldırmaz görünmüş ve sohbete katıl;mak için çaba

göstermişti.

Yemeğime henüz başlanmıştım. Ben de ayağa kalktım. İçimde bir şey beni dışarı itiyordu. Bu kızı haftalardır izliyordum ve asla bana, baktığım görmemiştim.

Kaldırımda on metre kadar önümde gidiyor, o aldırmaz tavrıyla yürüyordu. Onu çabucacık yakaladım. Bana döndü. Şaşkınlıktan ne yapacağımı şaşırdım. Kekeleyerek:

-Siz... arkadaşlarınızı bıraktınız herhalde, öyle değil mi?

- Evet. Bunu bana niçin soruyorsunuz?.

- Kürk mantosunun yakasını kaldırıp boynuna

1

Fen Fakültesinin bulunduğu semt. (Yayıncı)

Le ^page: Eskiden savaş sanatını ve başka hizmetleri öğrensin diye, kral ya da yüksekdereceli soyluların hizmetine verilen soylu delikanlı. (Yayıncı)

Kürk mantosunun yakasını kaldırıp boynuna

iyice sardı. Alaycı gözleri üzerime dikilmişti.

-Yanılmıyorsam arkadaşlarınızdan birini tanır gibiyim... .

Yeniden yürümeye başladı, ben de, can sıkıcı bir tepki göstermesinden çekinerek onu izliyordum. ^ma yanında bulunmamı çok doğal karşılar gibiydi. Rodin Caddesi denen, iki yanı apartmanlarla. çevrili çıkmaz sokağa girdik.

-Demek arkadaşlarımdan birini tanıyorsunuz. Hangisini?

Yağmur başladı... İlk apartmanın avlu kapısının altına sığındık.

- Sarışın olan beyi, dedim. Bilmen nere markisi. '

Bana gülümsedi.

-Yaşlı hayvandan nu söz ediyorsunuz?

Sesi yumuşak ve biraz du^manlı gibiydi. O iki sözcüğü heceleri hiç vurgulamadan söylemişti. O anda hakkında yanıldığınu ve düş gücümün beni yanlış yerlere götürdüğünü anladım. Böylesi daha iyiydi. Benim için o andan sonra, yalnızca, Rodin Caddesindeki Jacqueline’di o.

Yağmurun dinmesini bekledik ve- yürüyerek onun evine gittik. Tour Sokağı boyunca dümdüz yürüdük. Sonra Dellesert Bulvarını izleyerek Passy’nin Seine Nehrine basamaklar halinde inen o bölgesine doğru gittik. Dik bir merdivenin sonunda, rıhtıma çıkan küçük bir sokağa vardık. Asansör bozuktu. Birbirine açılan iki oda vardı. Odalardan birinde, başucu kapitone beyaz satenle kaplı bir yatak.

-Yaşlı hayvan gelecektir. Işığı söndürürsek rahatsız olur musunuz?

Sesi hep öyle, sanki her şey kendiliğinden geli-veriyormuş gibi yumuşak ve duruydu. Alacakaranlıkta kanepede yan yana oturuyorduk. Kürk mantosunu çıkarm^ıştı. Yüzünü yüzüme yaklaştırdı.

-Ya siz, her pazar akşamı o lokantada ne yapıyordunuz?

Beni hazırlıksız yakalamıştı. Dudaklarında belli belirsiz alaycı bir gülümseme belirdi. Başını omzuma yasladı ve ayaklarını kanepeye uzattı. Saçlarının kokusunu duyuyordum. Kıpırdamaya cesaret edemiyordum. Aşağıda bir araba motorunun sesini duydum.

. ^Yaşlı hayvan olsa gerek, diye fısıldadı.

Ayağa kalktı ve c^dan baktı. Motor susmuştu. Ben de baktım. Yağmur çok hızlanmıştı. Kocaman siyah bir İngiliz arabası kaldırımda duruyordu. Marki, apartmanın önünde kıpırtısızdı. Üzerinde ne palto ne de pardösü vardı. Kız camdan uzaklaştı ve gelip kanepeye oturdu.

-Ne yapıyor? diye soı:du. .

- Hiç, yağmurun altında duruyor.

Ancak bir süre sonra, adam apartman kapısına doğru gitti. Merdivende ağır ayak seslerini duyuyordum. Zili iki kez çaldı. Sonra bir kez daha uzun uzun çaldı. Ardından da kısa kısa birçok kez üst üste. Kız, kanepede, kıpırtısızdı. Sonra adam, kapıya vurmaya başladı. Kapıyı kıracak sanırdınız. Derken tekrar sessizlik oldu. Ağır adımları merdivenlerden uzaklaştı.

Ben camın yanından ayrılmamıştım. Yağmurun altında sokağın öte yanına geçti ve az önce inmiş olduğumuz merdivenin yanındaki duvara yaslandı. Orada, sırtı duvara- dayalı, başı apartmana dönük, ayakta duruyordu. Yağmur, merdivenlerden üzerine akıyordu. Ceketi sırılsıklam olmuştu, ama bir milim bile kıpırdamıyordu. İşte o zaman, bugün hâlâ ^ açıklamaya çalıştığım bir şey oldu: Merdiveni tepeden aydınlatan sokak lambası söndü. Adam yavaş yavaş duvarın içinde eriyordu. Ya da yağmur, adamın üzerine yağa yağa, tıpkı suyun sabitleşmesine zaman kalmamış bir resmin renklerini silmesi gibi, siliyordu onu. Alnımı cama dayayıp gri duvara dikkatle bakmama karşın, adamdan hiçbir iz kalmadığını gördüm. Daha sonraları başka kişilerde, örneğin babamda göreceğim gibi ve sizi, bu kişilerin gerçekten var olup olmadıklarını anlanmak- için kanıtlar ve belirtiler aramaya itecek denli şaşırtan bir biçimde, birden yok olmuştu.

Bu yıl baha, çok erken geldi. 18 ve ■ 19 Mart 1990’da hava çök sıcaktı. Luxembourg bahçesindeki kestane ağaçlarının tomurcukları bir günde yaprağa dönüşüverdi. Parkın girişinde, Guynemer Sokağında Japon turistlerin indiği rengârenk otobüsler var. Sıralar halinde, bir çimin kenarında bulunan ve New York’takinin minyatür bir benzeri olan Özgürlük Heykeline doğru giden yoldan yürüyorlar.

Az önce, bu heykelin yakınında bir sırada oturuyordum. Gümüşi saçlı, üzerinde gök mavisi bir takım elbise' bulunan bir adam Japon grubunun önünde yürüyor ve heykelin önünde, derme çatma bir İngilizceyle, turistlere. birşeyler anlatıyordu. Ben de grubun arasına katıldım. Gözümü bu adamdan ayırmıyor, sesinin tınısını dikkatle izliyordum. Onda, Cite Universitaire dönemimin sahte Pache-co’sunu görür gibi oldum. Omzumda ^WA Havayolları Şirketinin bir çantası asılıydı. Yaşlanmıştı.

. Gerçekten o muydu? Teni, Kazablanka dönüşündeki o güneşten yanmış teni, gözleri de mavilikten neredeyseboşalmış gözlerdi.

Adama yaklaştım ve omzuna vurarak konuşmasını kesme isteği duydum. Bir de elimi uzatarak "Bay Lombard, değil mi?" deme isteği.

Japonlar heykelin birkaç resmini çektiler ve grupları Guynemer Sokağııdaki parmaklıklara doğru giden yoluna doğru döndü. Gümüşi saçlı ve gök mavisi takım elbiseli adam önde yürüyordu.

Kaldırımda bekleyen otobüse bindiler. Adam, otobüse binen Japonları sayıyordu.

Sonunda o da bindi otobüse ve şoförün yanına oturdu. Elinde bir mikrofonvardı. LuxembourgParkı, onlar için yalnızca bir uğrak yeriydi, tüm Paris’i

lı sabah vakti onları izlemek ve basit bir turist olmak istedim. Belki de yitirdiğim bir kenti yeniden bulacakve caddelerinde dolaşırken eskiden duyduğum hafiflik ve tasasızlığa yeniden kavuşacaktım.

Yirmi yaşımdayken Rodin Caddesinin Jacqueli-ne’yle Viyana’ya gitmiştim. O gidişin öncesindeki günleri ve İtalya Kapısı dolayında geçirdiğim bir öğle

sonunu anımsadım.

İtalya Kapısında bir köpek sergisi gezmiştim. Kafeslerden birinde bir Terye, kara gözleriyle, başı hafifçe yana eğik, kulakları sanki benimle konuş-m-l istermiş ve tek bir lafımı bile kaçırmamaya çabalarmış gibi dimdik, beni inceliyordu. Ya da belki, yalnızca, kendisini o hapisten kurtarmamı bekliyordu. Ben de, bir iki dakika duraksamadan sonra öyleyaptım zaten. Öyle ya, bu köpeği Viyana'ya götürebilirdik pekâlâ.

Köpekle birlikte bir kaldırım kahvesine oturdum. Hazirandı. Çepeçevre sarıldığımız duygusu veren çevre yolu henüz yapılmamıştı. Paris'in kapıları, o dönemde, henüz kaçıp giden bir çizgi gibiydi, boş arsalar arasında yitip gitmek üzere kollarını yavaş yavaş gevşetiyordu. Ve o zamanlar halâ, ilk köşe başında serüvenle karşılaşacağımıza inanabilirdiniz.

SON